

ELŐFIZETÉS.

HELYBEN:

Egy évre 28 korona.
Fél évre 14 korona.
Egy negyed évre .. 7 korona.
Egy hóra 2 k. 40 L.

VIDÉKEN:

Egy évre 32 korona.
Fél évre 16 korona.
Egy negyed évre .. 8 korona.
Egy hóra 2 k. 80 L.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI LAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és eszaki egyetért
vasúti palotájában.
TELEFON-SZÁM: 37.
KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József Könyvesház ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 361.

Arad, 1916.

Főszerkesztő:
Staubér József.

december 24.

Tulceát elfoglalták csapataink.

— 16600 fogoly nagy győzel-
münknel. —

Berlin, december 23. (Hivatalos.) A
nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harcátér:

*Albrecht württembergi herceg vezér-
tábornagy arcvonala:*

Az Ypern és Urdsehaeta környék-
ben a tüzérségi tevékenység tegnap
jelentékenyen megerősödött. Yperntől
délkeletre angol osztagok támadtak.
Tüzünkkel, egyik oldalon pedig kö-
zelharc után visszaüztük őket. Bos-
singhetől délre járőrünk benyomult
az ellenséges árkokba és foglyokat,
géppuskákat és egyéb zsákmányt ho-
zott magával.

A német trónörökös arcvonala:

A champagnei és a Maas arcvon-
alon csak csekély tüztevékenység. A
Vogézekben, Münsterből északnyu-
gatra, német portyázó osztagok el-
fogtak egy francia árkászorsót. Fre-
pellenél és Dietől keletre és a rafjus-
rhonei csatornától délre erős tüzér-
ségi előkészítés után támadó francia
osztagokat visszavertünk.

Keleti harcátér:

*Lipót bajor herceg vezértábornagy
harcvonala:*

Különös esemény nem volt.

*József főherceg vezérezredes had-
sereg arcvonala:*

Az Erdős-Kárpátokban több járőr-
vállalkozásunkból foglyokat és gép-
puskákat szállítottunk be. Mestianes-
citol délre osztrák-magyar osztagok az
orosztól ismét visszafoglalták egy
nemrég feladott előállást.

*Mackensen vezértábornagy hadsere-
gportja:*

Dubrudzsában a szövetséges oszta-
tok rohammal elfoglalták több orosz
utóvédő állást és az Alsó Duna mentén
megszállották Tulceát. A foglyok száma
több mint 16600-ra emelkedett. Több
géppuskát zsákmányoltunk.

Macedóniai hadszíntér:

A Doiran tó mentén tüzérségi tüz.
A Struma síkságon előőrsőcsatáro-
zások. — Ludendorff, első főszállás-
mester. (Miniszterelnökség sajtóosz-
tálya.)

Karácsony.

A bethlehemi csillag sugára kigvul
az égen; sok ezredévek büne, —
vétke olvad a tűnő semmisségbe...
Igy mondják a templomokban, így
éneklik a meggyötört szívű embe-
rek s a — megváltás gyönyörű gond-
olata reszket a oszillagugáros éjsza-
kában. Valahonnan a magasból, vagy
a szívek mélyéből talán? — felhang-
zik újra az évezredes karacso-
nyi dallam: Menyből jövök most
hozzátok és ime nagy jóhírt mon-
dok." S ez a jó hír száll-száll a
világ felett, ma is úgy, mint ezer
év előtt; hangzik a mindennel
drágább ígért: Aki ma született —
békességet hoz a világra!"

Minden karácsony napján halljuk
ezt, de igaz értelmét csak most tudjuk
ennek a kijelentésnek, most, midőn
már a harmadik karácsony napján
várjuk a megváltást e rettenetes há-
boruból. A békekép világ, mint egy
elérhetetlen messzeség áhitott-áldott
kánaánja rajzolódik lelkünk szeméi
elő. Tudjuk, hogy csalódtunk most
a békekép hirdető angyal-szó-
ban, mégis jól esik a karácsony
édes melege és bizó reménysége.
Szeretnők együtt énekelni a költő-
pappal: Szálljatok csak, szálljatok bet-
lehemi angyalok: özvegy-árva annyi
vár ma buheggesztő balzsamot! Ha
a békekép még messze oceanok ha-
jóján ring is: egyszer mégis csak el-
fog jönni, de addig szálljatok csak
karácsonyi angyalok, nagyobb szük-
ség nem volt rátok soha, mint most.
Hiszen ti a szeretetet hirdetitek a sze-
retetlenségnek e rideg korszakában.
Keressétek fel az elhagyott csatateret,
hol elült a háboru haragja, s a betle-
hemi csillag a holt szemek tükrében
nézi magát. Két gyászruhás angyalt
fogtok ott találni szép fehér karacso-
nyi angyalok: titeket keresnek, üze-
netet akarnak küldeni veletek az Ur
számolyához. Az egyik fönt lebeg a
légtérben a föld és a meny között. Sze-
retne leszállni és nem tud hova; csak
kering — száll szakadatlanul, de a
földön nem adnak neki helyet sehol.
Keressétek meg karácsonyi angyalok
gyászruhás társatokat, s vigyétek üze-
netét az ur elé. Karácsony van, talán
megszánja az ur, s helyet ad neki a
földön. Mondjátok meg, hogy — Béke
a neve! A másik angyalt, aki ott jár
a holtak között, s mindenik fölé le-
hajol, hagyjátok ott csak e szent ka-
rácsony estén, sok dolga van még
ott; nevé, ha kérditek, azt fogja sut-
tozni: Én a — Könyv vagyok! (:)

Viszta

orosz előretörések.

Budapest, december 23. (Hivatalos.)

A főhadiszállás jelenti:

Keleti harcátér:

A Mestianescei szakaszon osz-
trák-magyar csapatok több orosz előre-
törést visszavertek.

Olasz és délkeleti hadszíntér:

Nincs jelenteni való. — Höfer
altábornagy, a vezérkari főnök he-
lyettese. (Miniszterelnökség sajtóosz-
tálya.)

Nincs már ellenség a Dobrudzsában.

— Saját tudósítók telefonjelentése. —

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti:

A nagy vezérkar december 23-án este
kiadott hivatalos jelentése:

— Nyugaton kedvezőtlen időjárás
folytán csekély harci tevékenység.

A keleti fronton nincs jelentős
esemény.

Dobrudzsát, kivéve Maol és Irac kö-
zötti területet, az ellenségtől megtisztí-
tottuk. A Doiran-tónál átmeneti tüzérségi
tevékenység.

Szofia. Hivatalos. Román front: Dob-
rudzsában megvert és a szövetséges
osztagok által erőiesen üldözött ellen-
ség visszavonulóban van a Duna alsó
folyásához. Tulceát megszállottuk. A tö-
rök csapatok négy ágyut zsákmányoltak
Macedon front: A Vardar völgyében erő-
sebb ágyuzás.

A Stampának jelentik Párisból: A
román hadsereg immár biztonságban
van. Az orosz csapatok Rimnicul-Sa-
rattól egészen a Duna deltájáig a mo-
csár vidéket elfoglalták s az egész
frontot megszállották Szaharow had-
seregének frontja mögött és egy gyen-
gének bizonyult új arcvonalat építe-
nek ki erősen a Szereth mentén Fok-
sáni és Galac között. Lesitzky tábor-
nok hadseregét Moldova védelmére
rendelték ki. Schzerbacsev tábornok
hadserege a Moldovától Bukovináig
huzódó front rész védelmét vette át.

Hadvezéreink a békéről.

— Csapatunk örömmel várják a támadás pillanatát is. —

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

A sajtóhadiszállásról jelentik: József főherceg egy újságíró előtt hosszabb nyilatkozatot tett az elmúlt háborús évről.

— Az Isonzó fronton — mondotta a főherceg — megtanították rá csapataink az ellenséget, hogy mit jelent egy jogait védelmező nemzetet megtámadni. Most ugyanezt a szellemet észlelhetik az orosz fronton küzdőknél is. A legtöbb Hadur békés lepeset halás szívvél fogadták katonáink. Ez megszilárdította elhatározásukat. Fokozott erővel tartanak ki a végleges győzelemig, vagy amíg ellenségeink nem fogadják el az emberiségéből megtett nagylelkű békeajánlatot.

Kövess vezérezredes a következő nyilatkozatot tette:

A Lovcsen elfoglalása vezette be az esztendőt, amely szakadatlan győzelmek sorozata volt. A végső győzelem biztos tudata áthatja minden katonánkat. A békeajánlat híre kellemes meglepetés volt és ennek visszautasítása még jobban megerősíti bennünk a végső győzelemhez való akaratot.

Böhm-Ermolli a tudósító előtt a következőket mondotta:

— Harmadszor éri csapatainkat a harcra a karácsony. Büszke öntudattal tekinthetünk vissza a múltba. Rendületlenül állunk, bármit hozzon is a jövő, bizunk fegyvereinkben. A béke útját, bármennyire járhatatlannak is látszik, kardunk erejével és erős akaratunkkal szabaddá fogjuk tenni.

Boroevics Szvetozár vezérezredes ezeket mondta:

— Noha tizenkilenc hónapja dúl már a háború, a hadsereg szelleméről

csak azt mondhatom, valamennyien örülünk annak a pillanatnak, amikor támadhatunk.

Arz tábornok a következő nyilatkozatot tette:

— Csapatunk sziklaszilárd bizalma, hősiességének megújult minden kétséget a végső győzelemre nézve. A haza halásan fogja elismerni a csapatoknak a harcokban kifejtett vitézségét.

Kirohbach vezérezredes így nyilatkozott:

— Az eddig lefolyt harcok nem hozták meg az ententenak a várva-várt eredményt. Csapatunk bizakodnak ügyünk igazságosságában. Halás szívvél fogadták öfensege felszólítását, amelyet ellenségeinkhez intézett, és a béketárgyalások megindítása és a döntés elé méltóságtejes komolysággal néznek.

Beteg hősök karácsonya.

— Ünnepek a kórházakban. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Az aradmegyei köz-kórházban, mint minden évben, az idén is meleg szeretettel emlékeztek meg a karácsony szent ünnepéről. A köz-kórházban összesen hat karácsonyt állítottak fel, négyet a kórtermekben a katonáknak, egyet a kápolnában a polgári betegeknek, egyet pedig az elmegyógyosztályon a szerencsétlen elborult elméjüknek. A katonák négy karácsonyát gróf Bréda Viktorné, Rónai Lajosné és báró Dukáné, Rónai Dóra urhölgyek vásárolták és díszítették fel és az ünnepség rendezésében segítségükre volt Zimmermann Károly dr. igazgató főorvos is. Az ünnepséget szombaton délután fél négy órakor kezdték meg. Megjelentek ezen Resch Ferenc altábornagy, katonai állomásparancsnok, Schreiter József ezredes, Dánoky-Nagy Lajos alispán, Schill József

éreztem belőle semmit. Az 1...-i hilfplatz előtt álltam. Bementem. Az orvos levétköztelet, megvizsgált. Alapos vizsgálat után azt mondta:

— Visszaküldlek.

Annyira fásult voltam még mindig, hogy alig tudtam gondolkodni. Csak úgy homályosan, szinte tudatlanul átvillant az agyamon, hogy nem értem az egész helyzetet. Mint jelent az a szó: „visszaküldlek”? Vissza: ...? Melyik utra? Amelyik a halál felé vezet és szenvedéssel van közeve ... Vagy vissza az élet útjára, anonnán ide jöttem, olyan fiatalon, olyan kíváncsian, olyan magasztos hevülettel. Az orvos megszólalt megint:

— Beteg vagy fiam, haza fogsz menni.

Ezek a jóságos, kedves szavak magamhoz térítettek. Édes melegét éreztem a szívem körül és már láttam az édesanyám arcát, megtört fiának miként örül majd. Aztán újból kocára tettek, elmaradtak megint azok a csöndes kárpáti falvak, amelyeket napokon át rőttem gyalog, rüstanggal a yállamon. A kocsis néhány óra alatt megletta az utat. Sötét este volt, amikor megérkeztünk Rahó pályaudvarára. Emlékszem: teát és turót kaptunk vacsorára és mi möhön, boldogan vetettük rá magunkat az ételre, pedig alapos láz gyötört. De a boldogságnak ez csak izeltője volt. Az igazi csak később következett.

Fehér ág ... párnák ... Tegnap még puha sár, hideg hó, fagyos föld a pihenő fekhely ... a nagy égboltozat a takaró ... az ágyuszó az altató zene ... és sárból, szennyből, kínok közül idecsöppenni fehér ágba, meleg paplan alá, fűtött szobába. Aki nem élte át, nem tudja megérteni soha. Nem tudja mit jelent, a boldogságnak, megelégedettségnek milyen superlatívusát foglalja magában ez a két szó: ág ... párnák ... Feledve van minden: átéhezett, átregyogott, átzenve-

dezt, vergődve átelt iszonyatos napok fájd emlékezete ... Feledve minden, ami fáj a testnek, a szívnek, az emberi méltóságnak Szent nyugalom és békeesség száll a lélekre. Láz és fáradt fejünk odahajjuk a párnák fölé, szeliden, szépen álomba szunnyadunk és álmodunk varázsos, gyönyörű álmokat, az otthonról, a békéről az örök édes nyugalomról. Mesebeli tündérpaloták káprázatos, ragyogó nyoszolyája ... te ridog, egyszerű kórházi vaságy ... felejteni nem foglak soha ...

És az első urinó, akít hónapok múltán meglátunk ... Nem százszentdős öreg asszony, nem nőietlen, utálatos paraszti némbér, hanem urinó, előkelő, finom és gyöngéd. Rondes ruhája van, a lábát nem éktelenül hatalmas csizma és sima, ápolit, fehér keze van. Tiszaság árad belőle, jóság és szeretet. És odaül az ágyunk mellé és bársnyos keze végigsimogatja tüzelő homlokunk és halk, szesz hangján beszél hozzánk kedves, jóleső, részvételtjes szavakat. És mi nézzük, csodálkozó, ámuló szemekkel nézzük, ez angyal lehet, nem is asszony. Hiszen aki asszonyt hónapok óta néha láttunk, mind milyen más volt, milyen egészen más. És az első urinó látára felbred bennünk a szunnyadó húság. És szégyeljük, hogy piszkos a ruhánk, szégyeljük, hogy szakállas, borostás az arcunk, restelkedünk, amiért izléstelen és kellemetlen látványt nyujthatunk. Pedig az urinó nem érezteti ezt velünk és mi tudjuk, hogy nem is tehetünk róla. Fejtámadt férfi húságunk mégis, mégis restelődik.

Angyalisávu, halkjárásu, csöndeszavú drága, első urinasszony, ki ápolit, vigasztaltál és szerettél minket, rosszatlan, tepett ruhájú, és os szegény katonákat ... áldott legyen emlékezeted ...

Falus Lajo

zsef főjegyző, Lakatos Ottó minorita rendfőnök, továbbá a Vörös Kereszt-egyesület képviselőjében Vásárhelyi Janka elnök és Haasz Erzsébet alelnök. Wild Endre tábori lelkész emelkedett szellemű beszédet intézett az ajándékokkal megrakott karácsonyfák köré gyülekezett beteg és béna katonákhoz, akik könyekig meghatva hallgatták lelkészük szónoklatát. Ezután az említett urhölgyek kiosztották a jó részt általuk vásárolt karácsonyi adományokat, amelyeket a katonák hálátelt szívvél köszöntek meg. Ugyanekkor a kórház kápolnájában felállított karácsonyfa körül gyűltek össze a kórház polgári betegek és gyönyörködve hallgatták Boda Margitka és Boda Erzsike aradi urleányok bájos közvetlenséggel előadott szavallatát. A kórház igazgatósága által beszerzett ajándékokat a betegek itt is hálálkodva fogadták. Legvégül az elmeosztályon folyt le az ünnepély. Itt is rövid szavallat után kiosztásra kerültek a szokásos karácsonyi ajándékok: pipák, cigaretták, szivarkák és hasonló apró tárgyak, amelyeknek az elborult elméjű szerencsétlen teremtések a legjobban örülnek.

A Liceum-kórházban is ma tartották a karácsonyfa ünnepélyt. A Liceum nagytermét erre az alkalomra pazarul feldíszítették. A terem két oldalán a súlyos betegek feküdtek, középen pedig a könnyebb sebesülteknek voltak padok felállítva. A terem balsarkában állították fel a pompásan feldíszített hatalmas karácsonyfa. Az ünnepély este fél hét órakor kezdődött. Ekkorra előkeiő szép közönség töltötte meg a teremnek még üresen maradt részét. Ott volt a közönség soraiban Resch Ferenc altábornagy, Schreiter ezredes, Vásárhelyi Janka, Haasz Erzsébet és még igen sokan. Az ünnepélyt Wild Endre dr. tábori lelkész nyitotta meg egy szép imával. Ezután egy bájos kis angyalka liobent elő a karácsonyfa mellől és gyönyörű balettet lejtett. Auszterweil Annuska volt, aki táncával nem egy előadáson kelteit nagy feltűnést. Ezután még Müttermüller József harmonium kísérete mellett az aradi Oltár-egyesület tagjai gyönyörű karácsonyi énekeket adtak elő és ezután az ünnepély rendezői kiosztották a kórház ápolitjai között a rengeteg karácsonyi ajándékot. A karácsonyfa ünnepély sikeréért az érdem elsősorban Hintzig Gézánét, a kórház vezetőnőjét illeti, akinek fáradhatatlan, önfeláldozó munkálkodását csak az tudja megbecsülni, aki ennek a kórháznak valamikor ápolitja volt. Mellette dr. Pozsgay Istvánné, Csapó Istvánné, Darvas nővérek és Glück Erzsike, a kórház önkéntes ápolónői segédkeztek meleggé tenni a sebesültek ünnepét.

A Weitzer János-utcai elemi leányiskolában levő kórházban is ma délután tartották meg a sebesült katonáknak a karácsonyfa ünnepélyt, melyen megjelentek Resch Ferenc altábornagy, Schreiter József ezredes, Vásárhelyi Janka és Haasz Erzsébet az aradi Vörös Kereszt egyesület vezetői, Majorszky dr. a helyőrségi kórházak parancsnoka, Sturza Marius ezredorvos, a járványkórház parancsnoka és Vuics Konstantin százados, kórházparancsnok. Az ünnepélyt a kórház elsőszobai folyosóján tartották, hosszú, nagy asztalokra helyezték itt a kórház ápolitjai részére összevásárolt szebbnél-szebb ajándékot és itt állították fel a roskadásig feldíszített nagy karácsonyfa is. Az ünnepélyen Sztójka Annuska szent énekeket adott elő Müttermüller József szongora kíséretével, ezután pedig a sebesültek a himnuszt énekeltek el. Meghatottan vették át ezután a katonák a szép ajándékot s ezzel véget is ért az ünnepély, melyet Fischer Irón a kórház vezetőnője, Sztójka Annuska, és Vuics Konstantin százados rendezett.

Hadvezetőségünk leleplezi az oroszok aknamunkáját.

(A cár bizottságának titkos jelentése. — Brussilow papiros fegyvere. — Hazugságok hadifoglyok kinzásáról. — Az Aradi Közlöny engedélyt kapott a közzétételre.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Brussilow offenzívája az Erdős-Kárpátokban megheiusult. Az oroszok ismét tömegesen adják meg magukat.

Az orosz hadvezetőség már több ízben megkísérelte, hogy a Németországban és az Ausztria-Magyarországon levő hadifoglyok embertelen bánásmódjáról rémületes terjesztvényekkel elejét vegye az orosz katonák között igen elterjedt ama szokásnak, hogy könnyűszerrel önként megadják magukat.

Az Aradi Közlöny a hadügyminiszterium engedelmével abba a helyzetbe került, hogy az orosz kormányának egy hivatalos közleményét, amelyet legutóbb a semleges és ellenséges külföldön terjesztett el, kivonatossal ismertethesse. Egy rendkívüli vizsgáló bizottságnak az osztrák-magyar fogolytáborokban tett állítólagos megállapításairól van szó.

Bizottság a cár parancsára.

His a hadifoglyok élete Németországban nagyon kellemetlen volt, Ausztria-Magyarországban sem volt sokkal kellemesebb.

A rendkívüli vizsgáló-bizottság egy a Németországra, mint az Ausztria-Magyarországra vonatkozó jelentésében megjegyzi, hogy miután az adatokat, melyeket fősorakoztat, a fogságból megszökött, vagy a hazatért rokkantak tanúvallomásaiból állította össze, s hogy mindezek a tanúk, vagy maguk is részesei voltak az osztrák és magyarok részéről elszennyezett borzalmaknak, vagy pedig maguk is látták azokat a szenvedéseket, amelyeknek az osztrák-magyar koncentrációs táborokban internált orosz alattvalók ki voltak téve.

Ellátás a fogolytáborokban.

A táplálék, melyet a hadifoglyok Ausztria-Magyarországon kaptak, valamennyi fogolytáborban szinte a részletekig ugyanaz volt. Reggel 6 órakor a foglyok gersli főzeléket, sült mákot vagy zederlevélből készített teát kaptak. Egyes táborokban a kávé vagy a teát kukoricalisztből esínált levestel pótolják. Az ebéd a következőből állt: leves, értid: főtt víz, amelybe, krumplit, répát, babot főztek bele. Eleinte hetenként háromszor kis darabka húst is hajítottak a levesbe, ez azonban oly kevés volt, hogy alig kaptak belőle valamennyien, a többi napon hús nélkül készült a leves s csak főzelék volt benne, amelyet liszttel főztek tea. Néha hús helyett halat adtak, a hal azonban olz rossz volt, hogy valami kellemetlen szaga iz elrontotta az egész levest s a miatt teljesen élvezhetetlen lett.

A kenyert eleinte naponként osztották ki a foglyoknak és pedig egy fontot napjában. Később ez a porció egyre kevesebb és kevesebb lett s 1916. tavaszán már egy negyedfontra olvadt le.

Foglyokkal való bánásmód a táborokban.

A foglyokkal való bánásmód egyszerűen fölháborító.

Nem csupán az osztrák katonáknak, hanem a fogolytábor parancsnokságával megbízott személyeknek is a rabokkal szemben tanúsított viselkedését leginkább jellemzi az az eset, amelynek Miassoidov Nikolajevics Boris, a narvai 13. huszarezred önkéntese volt a szemtanúja. A nevezett táborban a felügyelők egyike öklével az önkéntes arcába sújtott. Ezen az erőszakosságon fölháborogva, az önkéntes bajtársai panaszt tettek a parancsnoknál, aki azonban kijelentette, hogy az öklöknek és felügyelőknek jogában van nem csupán összevenni, hanem meg is ölni a hadifoglyokat. És valóban az osztrák és a magyar katonák úgy viselkedtek, mint akik életnek és halálnak

urai. A szolgálati szabályzat legesekélyebb át-hágásának erőszakosság lett a következménye, mely nem egyszer halállal végződött.

Egy még sokkal fölháborítóbb esetről tett tanúbizonyságot a kieserült rokkant gyanánt hazájába visszatért Kosetzky Kondratovics István, a vengrodi 284. serezed zászlósa. Az esztergomi magyar fogolytáborban az egyik magyar felügyelő megölt egy foglyot, amikor az nyugodtan elment mellette. Arra a kérdésre, hogy miért követte el ezt a barbárságot, azt válaszolta, hogy ki akarta próbálni, elég éles-e a szuronya?

Minden nagyobb csoportosulást megakadályozandók, az osztrákok és magyarok arra kényszerítették a foglyokat, hogy rendekben várakozzanak. Az étel kiosztásánál a foglyoknak egymás mögé kellett állni s aki ezt a tilalmat a legkisebb mértékben is áthágta, börtönbüntetésre ítélték.

Azonban nem mindig sikerült, hogy a foglyokat rá tudják kényszeríteni ennek a tilalomnak a betartására.

Fogoly tisztek életmódja.

A fogoly tisztek a ránylag jobban éltek, de ők is a legkellemetlenebb emlékekkel gondolkodtak vissza rabságbeli napjaikra.

A dunaszerdahelyi fogolytáborban a tisztek kályhanélküli, hideg barakkokban éltek, amelyeket 6 ablak világított meg nagyon gyengén. Egy-egy helyiségben 38 embert is elszállásoltak s az ágyak oly közel voltak egymáshoz, hogy szinte egymással érintkeztek. A tetőn és falakon befolyt a víz s az áthuzat nélküli és szénával kitöltött matracok és vánkók mindig nedvesek voltak. Éjjel 3 kicsiny lámpa világított az egyes barakkokban, ezek azonban oly kevés fényt árasztottak, hogy éppenséggel lehetetlen volt inni vagy olvasni.

A szobák berendezése a legegyszerűbb volt: néhány durva faasztal és pad, a fehérneműt soha nem váltották s ezért az ágyak hemzsegtek a tetűtől.

A barakkokat tüskés drótsövénnyel vette körül, amelyek mentén felügyelők őrködtek; ez utóbbiak gorombán ordítottak a foglyokra s szúrnyakkal fenyegették meg őket, ha az akadályhoz közeledtek. Megtiltották nekik, hogy a várost felügyelet mellett is meglátogathassák s ilyen körülmények között dohányt, szappant s más hasonló dolgot sem vásárolhattak maguknak. A fogoly tiszteknek napjában kétszer kellett sorakozni a barakkok előtt: egy altiszt tartotta a rapportot.

Azt a bánásmódot, ahogyan a fogoly tisztekkel az osztrák-magyar tisztek és katonák bántak, akik egymással versengtek a rosszakarásban és gorombaságban, legjobban jellemzik Kosetzky Kondratovics Istvánnak, a vengrovi 284. serezed zászlósának kijelentései.

A dunaszerdahelyi táborban, így mondja Kosetzky, egy napon olyan parancsot olvastak fel, hogy valamennyi tisztnek 24 órán belül le kell vennie minden jelvényét és díszítését. Mivel pedig a tisztek úgy találták, hogy ez a parancs sértés rájuk nézve, vonakodtak teljesíteni a parancsot. A parancs felolvasása után tehát egy osztrák-magyar tiszt több katonától kísérvé belépett a barakba s letépte a tisztek mindenemű jelvényét.

Hadifoglyok büntetése.

A büntetések, melyeket a koncentrációs táborokban alkalmaztak, különösképpen mindenél inkább ékebb bizonyosságai az osztrákoknak és magyaroknak ama találékonságára nézve, amellyel ezeket a borzalmas büntetéseket alkalmazták. Valamennyi osztrák-magyar katonára, volt legyen akár tiszt, akár közlegény, börtön és korbácsos járót körül a táborban. S az ütések zápor módjára hullottak a foglyokra, a legtöbbször minden alap nélkül, mert a táborok szabályzatainak minden legesekélyebb áthágása más egyéb nehéz büntetéseket is vont maga után, aminők voltak pl.: börtön kenyér és vizen, korbácsütések, kiköttetés, koporsóbazárás stb.

A bezárás időtartama egy naptól 21 napig terjedt. Szökési kísérleteknél ez a tartam elérte a két hónapot is. A bezárásra elítelt katonák ezt az időt kicsiny, sötét, rossz levegőjű helyiségben volt kénytelen eltölteni. Sem fekvőhely, sem matrac, sőt még csak szalma sem volt benne. A kenyérporció kicsiny s meleg ételt csak minden harmadik napon kaptak az elítelt. S a hosszabb időre becsukottaknak szükséges sőt egyáltalán nem volt megengedve. Csak annyi időre mehettek ki, míg a lámpásokat tisztogatták.

S ha aztán az elítelt büntetésének keüése után félig holtan kijött, s a szemét először ki nyithatta, az erős napfény miatt nyomban újra kénytelen volt összeszorítani a szemét. A börtönbüntetést olykor kiköttéssel súlyosbították.

A korbácsbüntetést azzal a rettenetességgel hajtották végre, mely csak a német fajnak szokása. Az elíteltet egy asztalhoz, vagy padhoz kötötték hozzá, s akkor az osztrák-magyar katonák pálcával addig verték a fejét és a testét, míg a háta egyetlen véres folszággatott húscsapat nem lett, vagy amíg a szerencsétlen, ki iszonyu fájdalmában jajgatott, végképp el nem némult. A kiköttetést az osztrákok és magyarok nem csupán a foglyok számára alkalmazták ki, hanem ezt a büntetés módját alkalmazták a saját katonáikkal szemben is.

A kiköttetés büntetése a következőkben áll: A foglyot egy a földbe épített cölöphöz vezetik, miután a kezét hátul összekötötték. Egy kötél, mely hozzá van kötve a kezeket és a lábakat guzban tartó kötélehez, átfut egyuttal a cölöp tetején megerősített osigán is. Erre a kötélen révén a megkötözött embert felhúzzák a csigán, míg csak a lába nem éri többé a földet.

A kiköttetésnek a foglyokkal szemben való alkalmazása különböző volt.

A foglyot például néhány kődarabra állítják, melyek a cölöp alján vannak, s miután a már említett módon kiköttik, a köveket kiszedik a lába alól. A lábak és a kezek összekötése enyhébb fajta büntetés volt.

Itt van azonban egy másik büntetés is, a melyről a foglyok nem tudnak beszélni megborzadás nélkül s csupán a rá való emlékeztető is elszörnyednek.

Ez a büntetés a koporsóba való tétele volt. A teljesen levetkőztetett foglyot egy pléhvel, vagy cinkkel bevont koporsóba helyezték, erre jött a föld tetőt tettek a koporsóra s akkor az egész koporsót lezárták.

Lissanov Timotheus, a bilgoraji 326. serezed katonája ezt mondja: „A dunaszerdahelyi táborban koporsóba tettek engem s hozzá még két követ helyeztek a mellre, amelyek mindegyike legalább 9 font súlyú volt. Voltak pillanatok, amikor teljesen megfagyadtam. Amikor kihúztak belőle, télig halott és teljesen öntudatlan voltam.”

Meg kell emlékezni még egy büntetés-módról, amelyet szintén igénybe vettek a foglyok ellen, mert ez is egyik bizonyossága annak a rettenetnek, amelyet az osztrákok és magyarok a kinzások terén fölműtáltak.

Egyik foglyot, aki valamely módon áthágta a szabályzatot, egészen levetkőztettek s úgy kellett aztán a hóba ülnie. A hó eleinte gyorsan olvadt a meleg test körül s később persze egyre lassabban.

A pozsonyi katonai parancsnokság egy parancsot adott ki, amelyet aztán valamennyi táborban közhírré tettek s valamennyi barakban kifüggesztettek. Ennek a parancsnak első része egy különös példája a szemérmetlen hazugságnak s megsértése az igazságnak. Tartalma így hangzik:

„Ausztria-Magyarország katonai hatóságai milliókat áldoztak rájuk, hogy barakkokat építsenek s a háboru ideje alatt lehetőleg jó táplálékot adjanak nektek. Ezek a hatóságok a ruháitokra, ágyneműitokra, a fára és a szénre is nagy összegeket adtak ki. A veletek való bánásmód ellen igazán nem panaszkodhattok. S így valóban min-

dent megtettünk, hogy helyzeteket a táborban elviselhetővé tegyük.

Közületek a legtöbbször jó magatartást tanúsítottak, de az utóbbi időben a hadifoglyok közül néhányan megszöktek.

Ezt a tényt a hadijog, amelynek ti alá vagytok vetve, büntetnek minősíti, tehát semmi körülmények között sem tűrheti. Ezért parancsnokaink egy parancsot tettek közzé, amely minden előzetes jelentés nélkül vonatkozik mindama hadifoglyokra, akiket egyesével vagy csoportosan találunk a táboron kívül, vagy a munkahelyeken kívül. Vonatkozik ez a parancs ugyancsak mindazokra, akik át akarják lépni a tábor kerítését. Felügyelőink, őrségeink és járőreink szószerint fogják végrehajtani ezt a parancsot. Ha, egyszer nem sikerült menekülési kísérleten kapnak rajta, a megadás semmit se fog használni többet.

Szolgáljon ez titeknek figyelmeztetésül. Mindazok, akik közületek a tábor, vagy a munkahelyet elhagyják, nem fognak többé visszatérni. A helyesen gondolkozó hadifoglyoknak maguktól is fel kellene ügyelni azokra, akiknek hajlamuk van a szökésre, meg kell őket akadályozni minden ilyen kísérletben. Ezért minden század felelős az embereiért s ha valamelyik mégis megszöknék, következő napon az egész század semmi enniivalót nem kap, meleg ételt tudniillik.

Hogy katonáinkkal ez a szigorú parancs nem tudta feleltetni hazájukat s nem tudta őket megakadályozni az utána való vágyakozásban, bizonyosságai annak a gyűjtőtáborokból jöő szökevények.

Mialatt az osztrákok és a magyarok robbantó golyókat használtak, mérges gázt alkalmaztak s mulattak az ellenségek életmódján, nem feledkeztek meg arról sem, hogy befolyással legyenek a lelkükre is. Éreztek annak szükségességét, hogy a hazát lezállítsák a foglyok szemében. Azt akarták, hogyha ezek a foglyok egyszer hazajönnék, ellenségségi és árulói legyenek a saját hazájuknak. Ezért csináltak az osztrákok és magyarok a foglyok között ilyen forradalmi propagandát.

A kisoroszokat, kiket különböző táborokban helyeztek el, az egyes táborokon belül egyesítették. Az egyik táborban például volt egy barakk tanácskozások számára s az előadó, egy Potava kormányzóságából származott paraszt, aki 1915-ben kivándorolt Oroszországból, névszerint „Gabriel” az oroszoknak hazájuk gyöngeségét és középszerűségét bizonyította. S mialatt arra izgatta a kisoroszokat, hogy hazájukba visszatérve agítaljanak a zendülés mellett, addig az osztrák uralom alatt nyugodt, boldog és szabad életet igért nekik. A tanácskozás azonban nem tartott sokáig, mert a barakk ablakát betörték. Gabrielt magát megverték s arra kényszerítették, hogy meneküljön. Az ellenségnek tehát nem sikerült az orosz katonának sem a lelkét legyőzni, sem a kitartását megtörni.

Ilyen a foglyok élete a 20. században, Ausztria-Magyarországon!

A rendkívüli vizsgáló-bizottság bizonyítja az elmondott tényeknek valódiságát. Az elbeszélések olyan emberektől származnak, akik az o.-m. fogság elviselhetetlen napjai után megszöktek, hogy újra, harcba menjenek. A hadifogságból visszatért hősök csak a rangjukat akarják visszanyerni, hogy ismét ezredeikhez vonuljanak be. S ezt mondják: Mi bosszút akarunk állni az ellenségnek magunkért s még odaát szenvedő barátainkért, mindazért, amit el kellett szenvednünk. Ha jövőben a rabság és a halál között kell választanunk, szíves-örömmel választjuk az utóbbit. Mi harcolni fogunk az utolsó golyóig, az utolsó szuronyig, az utolsó fegyverig s utolsó csöpp vérünkig, de megadni magunkat soha nem fogjuk! Krivtsov Alexis szenátor, a rendkívüli vizsgáló-bizottság elnöke.

Hadvezetőségünk nyilatkozata.

Az osztrák-magyar hadvezetőség semleges államok képviselőinek ismételtén is alkalmat adott annak megállapítására, hogy minálunk a hadifoglyokkal való bánásmód minden tekintetben megfelel az emberiség parancsának és a nemzetközi

megegyezőseknek. Ennélfogva ezeknek a valótlanságoktól hemzsegő hazugságoknak tárgyalására, vagy cáfolására ezuttal nem térünk ki.

Az orosz hírterjesztésnek, mely a

katonáknak a vezetőkben megrendű bizalmát a hadifogságtól való elretentéssel a háború harmadik évébe ilyenekkel akarja megszilárdítani, célja teljesen nyilvánvaló.

Czernin Ottokár magáévá tette a békejavaslatot.

(Andrássy Gyula békefeltétel. — Magyarország semmit sem kap.)

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Bécsből jelentik: Czernin Ottokár gróf külügyminiszternél délelőtt bemutatkozott a külügyminiszterium tisztikara. Üdvözlésükre válaszóiva, a külügyminiszter kijelentette, hogy nem szándékozik politikai programot nyújtani. *Burián István volt külügyminiszter politikájának vezérével változatlanok maradnak. A központi hatalmak és szövetségeseik által tett javaslatokkal azonosítja magát, mivel győzelmeink a békeség minden félremagyarázását kizárják.* A belső helyzetet érintve kijelentette, hogy természetesen a hatvanhetes kiegyezés álláspontján áll. Tevékenysége fundamentumául az Ausztria és Magyarország közötti szigorú paritást tekintti.

A Revue Politique Internationale legközelebbi számában megjelenik Andrássy Gyula gróf „Béke probléma” című cikke, amelyben a béke kérdést minden oldalról megvilágítva megállapítja, hogy az entente nem kívánhatja a központiak megsemmisítését, mivel akkor állandósulna a

revans gondolata, mindig erre kellene készülni s a háború újból rövidesen fellángolna. Ep így nem kívánhatják a Dardanellák orosz kézbe jutását sem, mert ez Angliának és Oroszországnak örökös versenyeségét jelentené a szupremáciáért a többi entente államoknak alárendelt szerepet juttatva.

A béketárgyalásokra szerinte a mai idők a legalkalmasabbak. Anglia megtarthatja tengeri hatalmi pozícióját, a gyarmatkérdést jelentéktelen cserékkel megoldhatják, Belgiumot csupán abban kell meggátolni, hogy jövőben bármelyik hatalomnak is katonai bázisul szolgálhasson, Szerbiának viselnie kell nagyvási hóborjának következményeit, Magyarország nem anektálna semmit és Bulgária megkapná azt a sávot, amely szükséges a Monarchia és Bulgária közötti összeköttetés fenntartására. Lengyelországot felszabadítják, Törökországnak pedig alkalmat adnak kis Ázsiában a konzolidálódásra.

Üzérkedés Aradon az ezüst pénzzel.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Mint minden háborús államban, úgy nálunk is hiány mutatkozott a háború folyamán a fémekben. Az európai államok ugyanis fémfogyasztásuk legnagyobb részét a dél-amerikai, afrikai és általában az egzotikus földrészek bányáiból fedezték. A háború alatt az arany értéke hihetetlen módon megnövekedett és az utóbbi hónapokban már valószínűségi hajtóvadást rendeznek egy-egy aranypénz után. Az aranyművesek és ékszergyártók rendkívül nagy összeget ígérnek azoknak, akik aranypénzt tudnak szerezni. Tudvalevőleg a körmöcbányai pénzverdében ugynevezett dukátokat is készítették a béke idején, a balkáni kereskedelmi forgalom lebonyolításának megkönnyítése céljából. Az egyes számú dukát ára volt a béke idején 11 kor., ma pedig 33 koronáért árusítják, de szerencsésnek érzi magát az, aki ennyi összegért is tud szerezni. A hármas dukát ára volt a háború elején 19 és fél korona, ma pedig 59 és fél koronáért veszik. Ezeket a dukátokat a balkáni asszonyok nyakék gyanánt felülve szolgálták hordani, mint nálunk egyes román vidékeken látható. A balkáni foglyokkal igen jelentékeny mennyiségű dukát került vissza hozzánk és Aradon is élénk kereskedelem tárgya volt ez az aranyérme, mindaddig míg illetékes helyen közbe nem léptek.

Nem kisebb az ezüst utáni hajsza sem. Mivel aranyat nagyon nehéz szerezni, az ékszerészek kénytelenek az ezüsttel intenzívebben foglalkozni és az értéktárgyakat ezüstből állítják elő, amelyet azután aranylappal bevonnak

be és a lelkiismeretlenebbek valódi arany gyanánt hozzák ezt forgalomba. Értelhető tehát, ha az ezüst pénznek szintén rendkívüli módon felcsökkent az értéke és valószínűségi szervezetek szerveződnek arra, hogy az ezüst pénzt drága áron megszerezzék és elvonják a közönség köréből. Ennek szembeszökő példáját látjuk Aradon is. Néhány hét óta az aradi kávéházak és vendéglők főpincérei valószínűségi vadászatot rendeznek a régi ezüst forintokra és hajlandók husz-harminc fillérrel is felülfizetni egy régi ezüst forintot. Az egyszerű ezüst koronás nem csábítja őket, ellenben az ötkoros ezüst pénzt szintén jól megfizetik. Ezt is hajlandók negyven-ötven fillér árszívval megvenni. Hasonlóképpen rendszeresen túlfizetik az angyalos forintot, amelyért még mindig megadnak 3 korona, 3 korona 50-et is.

Megállapítást nyert ugyanis, hogy a régi ezüst forintos és az öt koronás jelentékeny mennyiségű ezüstöt tartalmaz, ellenben az egy koronás ezüstpénznek már nincs olyan nagy ezüsttartalma, hogy azt érdemes volna felülfizetéssel megvásárolni. A régi ezüst forintosok és öt koronások a főpincérektől és értéktársaitól átvándorolnak az ötvösműhelyekbe, az ékszerműhelyekbe és ékszer alakjában kerülnek ismét forgalomba.

● Az angyalos forintokból szintén luxustárgyakat, csecsebecsét, zsuzsukat készítenek, ezért hajlandók kétszeres árat is adni érte. A háború mindenesetre gondot kellene fordítani, hogy ez az üzérkedés megszűnjön, mert nem azért hozza forgalomba a kormány a fontos váltópénzeket, hogy élelmes emberek meg nem engedett módon használják fel.

Svájc felajánlotta a békeközvetítést.

— Diplomataik szerint közel van a háboru befejezése. —

— Saját tudósítónk telefonjelentése. —

Berlinből jelentik: A svájci szövetség tanács a hadviselő államokhoz a következő jegyzéket intézte:

— Az amerikai Egyesült Államok elnöke, kívül a svájci szövetség tanács, az ellenségeskedések mielőbbi befejezésének kívánságától vezéreltetve, rövid idővel ezelőtt érintkezésbe lépett, szíves volt a szövetség tanácsot békejegyzékéről értesíteni. Wilson elnöknek rendkívül érdemteljes kezdeményezése Svájcban hatalmas visszhangra fog találni. Híven ahhoz a kötelezettséghez, amelyet a szigorú semlegesség ír elő, a svájci szövetség tanács egyforma barátsággal viseltetik a háboruban álló két csoport iránt. Szigetként áll a borzalmas népháboru közepén, és ideális, valamint anyagi érdekeit a legerzékenyebben veszélyeztetve látván, mélyreható békevágy vezérli. A svájci szövetség tanács hajlandó gyenge erejével segédkezet nyújtani ahhoz, hogy a háboru végnélküli borzalmainak, amelyet az internáltakkal, súlyos sebesültekkel és menekültekkel való naponkénti érintkezésében maga előtt lát, véget vessen és megteremtse az áldásdus együttműködés alapjait. Örömmel ragadta meg ennél fogva az alkalmat, hogy Wilson törekvéseit támogassa és boldognak érezze magát, ha még oly szerény módon is, segítségére lehetne a népek közeledéséhez és az állandó béke létrejöttéhez.

Az angol sajtónak Wilson jegyzéke elleni kirohanása még nem jelenti az akció kudarcát. A diplomataik meggyőződése szerint minden ellenkező híreszteléssel szemben a háboru a közel jövőben befejezést fog nyerni.

Semleges diplomáciai körök arról értesülnek, hogy Olaszországban hatalmas békeáramlat keletkezett. Az olaszok semmi esetre sem akarják Anglia kedvéért a háborut tovább folytatni. Mérvadó hangok hallatszanak az esetleges különbéke érdekében.

A Dagens Nyheter megbízható forrásból értesül, hogy a békeajánlattal kapcsolatban Kopenhágában konferencia ül össze, hogy megbeszélje a tárgyalások megkezdésének lehetőségét. A hadviselő hatalmak kopenhágai követői között a semleges követek közvetítésével megbeszélések vannak folyamatban.

Berlinből jelentik: Mérvadó körökből arról értesülünk, hogy az entente hatalmak félnek az olyan tárgyalásoktól, amelyek nem határozott javaslatok alapján mozognak. A tárgyalások célja azonban épen az lenne, hogy a hadviselő felek szóbeli eszmecsere révén közelebb jussanak egymáshoz. Eddig az entente hatalmak érveltek azzal, hogy a diplomá-

ciai tárgyalásoknál sokkalta érvényesebb eszköz lenne, a szóbeli tanácskozás. Bizonyos, hogy a hadviselők feltételei merőben ellenkezők, ámde a tárgyalások folyamán az ellentéteket kiküszöbölhetik vagy pedig a tárgyalások meghiusulnak. Ezért sokkal ajánlatosabb és a sikernek több reményével kecsegtetne ama mód, hogy a feltételeket csakis akkor határozzák meg, ha már a megbízottak tanácskozásra ültek össze. Németország komolyan akarja a békét és mindent el fog követni kívánságának megvalósítására. Hogy az entente miképpen vélekedik a német békeajánlatról és végül a békekötés közeli lehetőségéről, azt az entente válaszigjegyzékéből megállapíthatjuk és megtudhatjuk.

Párisi jelentések szerint a fronton a katonák között általános a vélemény, hogy a béketárgyalásokat meg kell kezdeni azon az alapon, hogy Franciaország és szövetségesei becsületén csorbát ne szenvedjen.

A дума szocialista tagjai, akik az ülésről néhány napig ki voltak zárva, tegnap megjelentek a dumában és egyik szónokuk nyilatkozatot tett, melyben kijelentette, hogy továbbra is ragaszkodnak álláspontjukhoz, hogy a béke szükséges, de miután a дума elnökségének erőszakoskodása folytán minden vélemény nyilvánításuk lehetetlen, tiltakoztak ez ellen és a dumát elhagyták.

Ha város

a kávéház tulajdonos.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Tegnap érkezett haza Aradra egy előkelő állami tisztviselő. Szatnárt járt s ott látta ezt a friss házirendet, amelynek erélyes hangja nekünk szokatlannak tűnik fel. Leírta s nekünk átadta.

Házirend.

A sz. kir. város tulajdonát képező Pannónia-szálló kávéházában és éttermében kívánatos közrend, köztisztaság, valamint a helyiségeket látogató közönség érdekében tudomásvétel és mihez tartás végett a következő házirendet állapítom meg:

1. A kávéházat és éttermet csakis tisztá ruhába öltözött, a társadalmi szabályok gyakorlatával bíró közönség látogathatja. Tűrhatalmatlan, hogy az étteremben és kávéházban sa-

ros, piszkos, a közegészségre ártalmas ruházatban, feltett kalappal áldogáló, köpködő, tolakodó közönség egy percig is tartózkodhassék. A szennyes, piszkos, egészségre ártalmas ruházat, illetlenül viselkedő, kalapban áldogáló vagy üldögélő egyéneket a felszolgáló személyzet köteles távozásra felszólítani. Aki ezen felszólításnak nem engedelmekedik, azt a helyiségekből a rendőrhatalóság távolítja el.

2. A Pannónia nyilvános helyisége kizárólag az ott megengedett szórakozás céljaira szolgálhatnak. Tilos e helyiségekben üzleteket kötni, vagy üzleti megbeszéléseket folytatni. A felszolgáló személyzet és a rendőrség ebiztosan ezen szabály ellen vétőket köteles a kihágási bíróságnál feljelenteni.

3. Idegenek, akik a helyiségben tartózkodnak, a rendőri bejelentési igazolványukat kívánatra kötelesek felmutatni. Tekintettel a

Pannóniában elfajult árdrágító üzletkötésekre, rendőri bejelentési igazolvánnyal nem bíró egyéneket az 5112—1914. M. E. rendelet adta jogomnál fogva a törvényhatóság területéről kintassítom.

4. A Pannónia-szálló kávéházának és éttermének hivatalos esendjéért, rendjéért és tisztaságáért a szálló bérlője felelős.

Szatmárnémeti, 1916. december 10. Főkapitány.

Mit esznek Aradon a napszámok, a hivatalnokok és a gazdagok.

(Háromféle étlap.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Amerre megfordulunk, mindenütt olyan pauaszokat hallani, hogy nincs elég élelmiszer és az emberek nem tudnak úgy jóllakni, mint béke idején. Érdekesnek tartottuk megállapítani: meynyiben bírnak alappal ezek a jajongások és vajjon Aradon olyan nagy-e az élelmiszer hiány, amint híresztelik. Különösen az érdekelt bennünket, vajjon minden társadalmi réteg egyformán érzi-e az élelmiszerhiányt? Alkalmunk volt bepillantani a különböző családok konyhájába és megállapíthattuk, hogy csak az egész alantas néposztályok panaszkodhatnak jogosan az élelmiszer elégtelensége miatt. Alább háromféle étlapot mutatunk be: az első egy napszámos házaspáré, a második egy közép-jövedelmű hivatalnok családé, a harmadik csoportban pedig a gazdag emberek asztalára kerülő egy heti déli ételek szerepelnek:

A napszámos: Kósa Ferenc a Varjassy Lajos-utca 39. szám alatt lakó favágó, aki a feleségével együtt — mosónő — egész nap dolgozik. Hogy mit esznek, a következő étrend mutatja meg: Egész héten reggel habart leves. Egész héten este ugyanaz. Hétfőn déiben krumpli főzelék, kedden paprikás krumpli zsír nélkül főzve, szerdán vízbe főtt kukoricaliszt (mamaliga), csütörtökön héjában főtt krumpli, pénteken böjtnap lévén csak kenyér és víz jár a szegény embernek, de néha lebbenes leves is kerül az asztalra; szombat vízben jó sürrőre főzött paszuly, vasárnap kelkáposzta, vagy fejeskáposzta, ez utóbbi rendszerint rothadt állapotban kerül a fazékba.

A hivatalnok heti étlapja a következő: egész héten reggelire teát ottrommal, vagy türesen vajjas kenyérral, vaosorára egész héten felváltva a következők kerülnek elő: kolbászfélé, hideg felvágott, kávé, tea vajjas kenyérral, sajt, sóshal, krumpli-paprikás hus nélkül (ugynevezett cigánypaprikás). Ebédre: hétfőn rántott leves, burgonyafőzelék kolbással, grizes tészta. Kedden husleves, marhahus burgonya garnérunggal és paradicsom szósszal, lekváros palacsinta. Szerdán hustalan nap, valami főzelék tojás lepénnyel, főttészta és esetleg alma. Csütörtök édes káposzta vagdalt hussal, mákos tészta. Péntek paradicsom leves rántott hal garnérunggal, turós tészta. Szombaton rizs leves, marhapörkölt galuskával, diós metélt, alma. Vasárnap ragu leves, töltött káposzta sült szárnyassal, kompót, rétes.

Mit esznek a gazdagok? Egész héten reggelire kávé, vagy tea, sonka, esetleg szalonna, vajjas kenyér. — déiben: hétfőn kalarába leves, kelkáposzta felsárszelettel, beritmi szelet, ugorka, burgonya-metélt, gyümölcs. Kedden husleves, ponty rántva, vese velővel, rántott bárány, káposzta, piszkóta-tekeres, kompot. Szerdán kelvirág-leves, rostélyos, sertésborda, párok káposzta, burgonyafőzelék paradicsommal, citrom-metélt, tortafélé, kompot. Csütörtökön paradicsom leves, sült rostos, óz-sült, megfelelő mellékételekkel, almás lepény, vegyes gyümölcs, sajt. Pénteken boró-piré-leves,

LEGUJABB.

Reggel 3 órakor érkezett telefonjelentés.

Czernin és Tisza viszonya.

Budapestről telefonálja tudósítónk: A munkapártban ma este megjelentek a Budapesten tartózkodó összes miniszterek. A beszélgetés fő témája a külügyminiszter változás volt. Megnyugtató kijelentések hangzottak el illetékesek részéről. Ugy informálták a miniszterek a párt tagjait, hogy az esetben, ha Czernin nem állana a teljes paritás alapelvein, akkor lehetetlenség lett volna, hogy állását elfoglalja, vagy, hogy Tisza István gróf megmaradjon miniszterelnöknek. Különben kiderült az is, hogy Czernin gróf, mint bukaresti követ Tisza István gróffal mindig Bécs, megkerüléseivel, tehát nem közvetett, hanem közvetlen uton érintkezett, mindenkor tájékoztatta az eseményekről a magyar miniszterelnököt. Érintkezésükből benső baráti viszony alakult ki. Ha az ellenzék Czernin kinevezését, vagy

a bukaresti eseményeket a parlamentben szóvá teszi, a miniszterelnök minden megadható felvilágosítást megad. Vajjon a delegációkat összehívják-e és ott szóba kerülhet-e a külügyminiszteri változás, az attól függ, garantálhatja-e az osztrák kormány a Reichsrath zavartalan működését és megkezdheti-e az osztrák parlament ülését.

Krisztiániából jelentik: Az angol alsóházban Smith professzor, aki mint tizedes a francia fronton teljesített szolgálatot, kijelentette, hogy az angol hadsereg egyöntetűen kívánja a béketárgyalások megkezdését. Bonnar Law erre azt mondotta, hogyha ez a nézet az angol néphez meggyökeredzene, akkor mindazok a véráldozatok, amelyeket Anglia a háborúban hozott, eredménytelenek voltak.

Luzanó. A háromszázas számozású francia torpedónaszád Havrenél aknán elsülve.

Inség riport.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Engem ért az a szerenese, hogy „Háborus inségek” című karcsnyi riport megírásával bíztak meg. A riportot nem irhattam meg. Helyette ezt a levelet küldöm.

A szerkesztőségéből egy órakor távoztam, amikor már a kávéházak zárva voltak. Az utcák redukált világosságában bolyogtam haza, azon törve fejem, hogyan kelene a riportot elkészítenem. Eben a csunya redukált világban azonban mély sötétség borult mindenre, annyira, hogy — sajnos — nem tudtam semmit kiokmányolni. Sötét fejel és az istenadta záróra következtében üres gyomorral vetődtem haza. Nem tehetek mást, minthogy, ószntén megmondjam mi a véleményem a karcsnyi riportról.

Aztartom, ugyanis, hogy a karcsnyi riportok megcsinálását a legközelebi karcsnyra kelene elhalasztani. Ma nem lehet karcsnyi riportt írni.

Az az energiám, ugyanis, mely múlt év karcsny előtt lévő napon meg volt, ma nincs meg, de nem is lehet meg. Ma például hustlan nap volt. Nem ettem hust ésenkisémet evet egész nap. Tavały pedig ezen a napon mindeki evet. Ma tehát nics meg benem az az életenergia, ami meg voltavaly. Nem várhatja tőlem senki ugyanazt a riportot, amitavaly. De van ezen kívül még valami. A szénihiány. Ithon, mikor e sorokat rovoq, vilanylámpa világítja meg szobámat. A szénihiány miatt a világítást is redukálni kel. Tehát ezt a lámpát sem égethítem adíg míg nek jól es. Nem akarok tovább mení. Ez a kétó elég s mindkétó azt diktálja, hogy karcsnyi cikét ne írjak. S ha irok — csak röviden. Röviden azt írom, ha hus és szénihiány lesz: ezentúl nemcsak a karcsnyi hanem a husvétí, sőt a hétköznapí riportokat is betűinségel írom. A lap is hasznát veszi enek nagygon, mert isz betűfesték és papírinség is van. Ha takarékoskodunk a betűkel, keveseb betűhöz keveseb festék és keveseb papír kel. Eme ötletemért véleményem szerint fiz. em. érdemlek.

Hiszen így is meg lehet érteni mindent. Ugy is így lesz ez mindenben és mindenütt. Kávéházakban, teck látni máris így van. Kávét már nem lehet kapni. Ha igen, akkor kávé és cukor nélkül. Az élelmiszerezletékben mindenféle szer van, csak élelmiszere nincs.

De így lesz ez a színházakban és a mozíokban is. Halotam, hogy darék színészeink energia meg-

takarítás céljából a kétós masinhangokat szerpeikből kihagyják s a hosszú magánhangzókat csak röviden ejtik ki. Sőt egy tudom, azt is tervezgetik, hogy legközelebb már csak kezek nélkül fognak játszani. Ném gesztikulálnak, mert isz ez is energiapazarlás. Kezüik csak lóg, vagy be se viszik a színpadra, egyszerűen az ütőzóben hagyják. Így legáláb könyvek lesznek s ezis energiatakarítás. Ugy tudom, hogy a közönségnek sem kel végighalgtatni a színdarabokat. Látam, Hofman sem énekelte el pénteken minden meséjét és sokan azt a kevés mesét, amit elénekelte, csak egyik fülükkel halgták. A másikba vatát dugták. Halotam, hogy a kritikus is takarékoskod életenergiájával. Cak az első felvonást halgtatja végig és othagya a színházat, azal az ürügyel, hogy nem akar a színházba kapupénzt fizetni. És Koszlerné K. Juliska, Benkóné, Deli és Várnai énekbangjáról Hofman meséiről szóló kritikájában semít sem ír.

Mintho a legujab korm. rendelet szrint a meglévő készletekkel, tehát az ábécé huszonkét betűjével az új termésig ki kel jóni és nem akrom a riportra szánt maximális helyet som tulépni, eme háborus erényeimért a polgári érdemrendre reflektálva és a megtakarítót betűkért hadikölcsönt/jegyzetve, leszófolom vilanylámpámat és megtakarítót energiámat a legközelebi szenzációra rezerválom.

szomár.

Bombázták az olasz repülők a polai kórházat.

(Saját tudósítónk telefonjelentése.)

Rómából jelentik: A tengerészeti miniszterium közli: Az olasz tengeri repülőgépek a polai kikötő katonai épületeire és a kikötőben horgonyzó hadihajókra bombákat dobtak. Dacára a legerősebb elhárító ellenséges tüzelésnek és az ellenséges repülőgépek ellentámadásának, repülőgépeink sértetlenül tértek vissza.

Megjegyzés: A hó 21-ikén délután több ellenséges repülő négy bombát dobott le Pólánál. Az egyik bomba a tengerészeti hadikórház udvarán esett le, amely a kórház állományából egy embert megölt. A kórház betört ablakain kívül semmiféle anyagi kár nem történt. A másik három bomba a tengerbe esett.

HIREK.

Aradi nők alapítványa

Zita királynő koronázásakor.

Napról-napra nagyobb hullámokat ver az az akció, amelyet Kintzig Jánosné indított meg, amelynek neve Zita királynő koronázási alapítványa. A mai nap folyamán aradi hölgyek közül többen érdeklődtek az Aradi Közlöny szerkesztőségében is, hogy adományait az Aradi Közlöny révén juttassák el a megfelelő helyre. Mi újból felhívjuk az adakozók figyelmét első közleményünknek arra a passzusára, hogy az adományokat közvetlenül a főispáni hivatalba kell küldeni.

Volt olyan kérdezősködő is, aki terveket vetett fel arra nézve, hogy mennyel nagyobb anyagi sikerrel járjon ez a mozgalom. Az egyik hölgy szerint üdvös volna, ha ugynevezett hölgyepertok alakulnának, amelyek ugyszólván felosztanák maguk között a várost s mint az más jótékonycélu mozgalomoknál szokásos volt, gyűjtenének. Mi e jóindulatu tervzőnek azt feleltük, hogy erre szükség ninesen. Oly nemes, megható, oly magától értetődő ez a jótékony gondolat, hogy ennek túlzott propagálására szükség nines.

Ez a nemesen gyönyörű eszme és Kintzig Jánosné neve kapcsolatban azzal a magasztos alkatommal, amely ezt az ideát szülte, tökéletesen elegendő arra, hogy az a mozgalom nicsak erkölcsileg, de anyagilag is fényesen sikerüljön. Mert nem gondoljuk, hogy a jótékony-ságukról és nemes szívről messze híres aradi hölgyek csak akkor lennének jótékonyak, midőn személyesen keresik és kérik fel őket.

Ennek a gondolatnak ártalmára lenne, ha gyűjtőivekkel vagy előszóval házról-házra kelene jární sikere érdekében. Nem gondoljuk és nem is hisszük, hogy testté ne válnék az a hirdetett feltevéstünk, hogy nem lesz Aradon egyetlen nő sem, aki önként s jószántából ne sietne bármily csekély adománnyal ennek az eszmének a megtestesítésére.

Tisza István gróf aranygyapjas vitéz?

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Egy fővárosi lap írja: Beavatott politikai körökben nagy határozottsággal kolportálják azt a hírt, hogy a koronázás alkalmából a legnagyobb kitüntetést a magyar politikai élet három különböző irányát képviselő vezére: Tisza István gróf miniszterelnök, Andrássy Gyula gróf és Apponyi Albert gróf fogja megkapni, akiket a király az aranygyapjas renddel díszít íöl.

Első hallásra a politikai pikantéria ízét érezhetik ebben a hírbén, főképen azok, akik az érdemrendek és udvari kitüntetések utvezetőjében nem eléggé járatosak és érezhetjük benne körülbelül mindnyájjan, magyarok, akik megszoktuk, hogy mindig csak egy politikai pártnak az emberei érkeznek így egyszerre a királyi kegyelem révébe; a dolog azonban ebben az esetben egészen más megítélés alá esik. Az aranygyapjunak ugyanis semmi köze a politikához és egyáltalában nem tartozik azoknak a kitüntetéseknek a sorába, amelyek a jól sikerült politikai karriéreket szokták nyomon követni. Ez a rend már hagyományainál fogva elsősorban azoknak jár, akik iránt való és pedig a napi politika vonatkozásaitól mentes, fejedelmi bizalmát, szeretetét a király dokumentálni óhajtja és ép úgy megkapták már hadvezérek, mint olyan nagyragu emberek, kik az udvari élet színefalai mögött végeztek, a nagyközönség előtt ismeretlen tevékenységet. Bármí örvendetes látvány is tehát, hogy a magyar politikának és a három, egymással

szembefordult politikusa most így egymás mellé került, ennek a látványnak ilyen jelentősége nincs. Jelenti csupán azt, hogy őfelsége bizalmát mind a három magyar államférfi bírja, hogy mind a háromnak rendíthetetlen királyhűségében egyképen megbízik.

Az aranygyapjas-rendet Jó Fülöp burgundi herceg alapította a tizenötödik században a hit és az anyaszentegyház védelmére, az erény nevelésére. A kitüntetést úgy Ausztriában és Magyarországon, mint Spanyolországban csak római katolikus vallású fejedelmi személyek és a legmagasabb nemesség tagjai kaphatják. A tagok száma már nincs korlátozva.

Petroleum, rizs cipőtálp — karácsonyi ajándékok.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A karácsonyi ajándékok ebben az évben megváltoztatták a formájukat. Az alábbi történet legalább azt bizonyítja. Máskor a gyertyától ragyogó s angyalhajtól ékes fenyőfák alatt csupa csillogó drágaság hevert. Brillians függő az aszonykanak, arany ékszer a ház kisasszonyának, a nagyobb fiúnak legalább is egy ezüst óra a megígért jó bizonyítvány fejében... Mindebből most semmit sem hozott a karácsonyi angyal. Ellenben mit hozott? Beszélyen erről egy tekintélyes aradi ur, az egyik legnagyobb pénzintézetünk tisztviselője:

— Az angyal szerepét, mint mindig — úgy az idén is személyesen kellett végig játszanom. De míg máskor könnyű volt a dologom, most a kinszenvedések kálváriáját kellett végigjárnom. Régen bementem az üzletkebe s megvettem az ékszert, meg a Jani fiának a ruhát, vagy a cipőt s kész volt az ünnep, de most?... Elhatároztam, hogy csak praktikus dolgokat vásárolok. Napok óta tapogatózom, hogy miféle dolgok lennének a legszükségesebbek. Feleségem állandó petroleumhiányról panaszkodott. Egy! gondoltam; a fiam három nap óta unszolta az anyját, hogy vegyenek tököket és süssék meg; sült tök! számoltam: Kettő! a leányom cipőjének kikopott a talpa: Cipőtálp, iram fel: három! Ez elég is lesz, mondottam és elisiettem. A kálváriám e pillanattól kezdődött. 23 fűszerkereskedést és 18 szatécsholtot kellett bejárnom, míg egy liter petroleumot összeszedtem. Csakhogy megvan! — söhajtottam s megtörtültem izzadt homlokoimmal. Négy napig jártam reggel a piacot, míg sülttököt tököket találtam, a cipőtálpért pedig összevettem három uriemberrel, akik szintén meg akarták venni s egymás kezéből kapkodtuk ki a drága kincset. Usaknem párbajra került éne a dolog. Végre megvannak. Azt hiszem: ezekenél értékesebb karácsonyi ajándék egy fa alatt sem lesz az idén.

— Az „ARADI KOZLONY“ legközelebbi száma a karácsonyi ünnepek után szerdán, december 27-én, a rendes időben jelenik meg.

— Helybeli és vidéki igen tisztelt előfizetőink részére lapunk mai számához csatoltuk az Aradi Közlöny nagy fali naptárát 1917. évrre.

— Német államnyelv Csehországban. Prágából jelentik: Az itteni német lapok jelentése szerint Chlam-Martinc miniszterelnök kijelentette volna, hogy határozott híve a német államnyelvnek.

— Arad város hódoló felirata. A város mai tanácsülésén Zubor Andor t. b. főjegyző bemutatta a törvényhatóság hódoló feliratának kéziratát, melyet művészies kaligráfiával Szántó György Ádám. tisztviselő készített. A tanács a kéziratot felterjeszti a felséghez.

— Ujra megoperálják a görög királyt. Kopenhágából jelentik: Athéni jelentés szerint a görög király állapota ismét rosszabbodott és valószínűleg új operációra lesz szüksége.

— Karácsonyi isteni tiszteletek. Krisztaszületésének emlékét, szent karácsony ünnepét méltó áhitattal ünnepli meg a keresztény világ. Az ünnepi isten-tiszteletek a minoriták templomában a következő sorrendben lesznek: December 25-én, karácsony első ünnepén éjjelkor ünnepélyes nagymise. Reggel 7 órakor orgonás mise, utána szentbeszédet tart Szmodits Károly segédlelkész. 8 órakor csendes mise. 9 órakor orgonás mise a német katonaság részére, utána szent beszédet mond Plewka József német táborigazlakész. 10 órakor ünnepi nagy mise, amelyet Lakatos Ottó dr. rendfőnök celebrál. Fél 12 órakor orgonás mise. Délután 5 órakor szent beszédet tart Szabó Gábor hitoktató, ami után esti ájtatosság és áldás lesz. December 26-án, szent István vértanu ünnepén reggel 7 órakor orgonás mise, utána szent beszédet mond György László segédlelkész. 9 órakor csendes mise, 10 órakor énekes nagymise. Fél 12 órakor orgonás mise. Délután 5 órakor szent beszédet mond Csányi Medárd hitoktató, ami után ájtatosság és áldás következik.

— Nikita szülőháza leégett. Cetinjéből jelentik: Rövidzárlat folytán tegnap Nyegusban leégett Nikita király szülőháza. A berendezés legnagyobb részét megmentették.

— Eljegyzés. Szentendrey Béla bankigazgató szőlőbirtokos bájos leányát Rózsikát, eljegyezte Lóczy Alajos aradi és esanádi egyesült vasutak hivatalnok.

— Hadjóteknység. Aradvármegye főispánjához a rokkant katonák, hadiözvegyek és árvaak alapja javára érkezett újabb adományok: Mikelakai állami iskola által rendezett jótékonycélu előadás tiszta jövedelmének fele 105 korona. Hámory László dr. 250 korona. Haak János, Almáskamarás 50 korona, Ifj. Domsik András, Kevermes 300 korona. Aradvármegyében elhelyezett erdélyi menekültek részére érkezett újabb adomány Borossebes község lakossága 236 korona.

Wolmuth Jánosné a hadi árvák részére 10 koronát adományozott. Arad város árvaszéke köszönetet mond.

— A népkonyha ingyen ebédet ad a keresnászok. Az aradi izraelita népkonyha elnöksége közölte Varjassy Lajos polgármesterrel, hogy december 30-án, a király koronázásának napján 500 adag ingyen ebédet oszt ki. Ebből 250 adagot a népkonyha oszt ki, 250 adagot pedig azoknak adnak, akiket a főkapitány ki fog jelölni.

— Halálozás. Özvegy Hartmann Jánosné született nemes Nagy Eszter, december 23-án, 78 éves korában elhunyt. Hétfőn délután fél 3 órakor temetik a Kazinczy-utca 3. számú házból.

— Köszönetnyilvánítás. Az aradi izr. népkonyha javára az elmúlt héten: Singer Izrael 20 korona, Kotzander Ignác 10 korona, dr. Singer Jánosné 10 korona, Lustig Arminné 20 korona, Goldschmidt Miksáné 50 korona, Schwartz Hermanné 10 korona, özv. Sámson Izsóné 10 korona, Jellinek Józsefné 20 korona, dr. Grossman Jakabné 20 korona, Victoria int. 50 korona, Fleissig és Hirschfeld Grünwald és Moskovitz és Schwartz Hermanné 24-24 drb. kanalat, kunágotai Vajda Zeigmondné 8 mm. kölest voltak szivesek adományozni, mely nemeslelkü adományokat hálásan köszöni az elnökség. A jövő héten a népkonyhában a védasszonyi tisztséget Leopold Zeigmondné, dr. Miltler Izidorné és Lócs Rezsóné urnók lesznek szivesek ellátni.

— Felébe kerül a mindennapi kávéja a Fisher pótkávé használata által. Nem eikoria ízű, soha jobb kávé nem ivott. Utalunk mai számbunkba megjelent hirdetésre.

— Köszönetnyilvánítás. Az aradi izr. Jótékony egylet által a téli segélyek tárgyában kibocsájtott felhívás folytán folytatólag adakoztak Klein B. Vilmos 1 waggon tűzifa, Cucker Ferenc egy fél waggon tűzifa, dr. Löwinger Miksa 20 kor., özv. Guttmann Samu 10 kor., Glück József 20 korona, Zádor Bertalan 5 korona, Löwinger Ignác 20 korona, Braun Mór 10 korona, Ráskai Miksáné 10 korona, Pollák József 10 korona, Reusz Sándor 10 korona, Hajós Árpád 10 korona, Lészai Sándor 10 korona, özv. Steipitzer Józsefné 10 korona, Klein Sándor 10 korona, Schenk Samu 10 korona, Münz Márton 10 korona, Róth testvérek 4 korona, Herbststein C. 4 korona, Reich Katalin 2 korona, Neumann M. 6 korona, Stern M. A. 6 korona, Szabó Albert 20 korona, Irom Arnold 2 korona, Irom József 2 korona, Klein Mór 6 korona, N. N. 2 korona, Vörös Henrik 20 korona, Robitzek Lajos 10 korona, Mihály és Bruckner 20 korona, Braun N. A. 20 korona, Jellinek József 10 korona, Austerweil Mór 2 korona, Klein Miksáné 20 korona, Fedor Gyuláné 10 korona, Lengyel Lőrinc 10 korona, Kutányi Ferenc 6 korona, Pichler Sándor 10 korona, Menezzer Jakab 8 korona, N. N. 2 korona, Barta Samu 10 korona, Kotzander Ignác 10 korona, dr. Kertész Miksa 10 korona, özv. Moskovitz Jakabné 10 korona, Pollák Lipótné 5 korona, Havas Sándorné 20 korona, Székely 5 korona, Mautner Gyula 5 korona, Eichner Vilmos 5 korona, Mandl Simon 2 korona, Kosminski Károly 5 korona, dr. Werner Miksa 10 korona, özv. Holländer Ignác 20 korona, Cettel Fülöp 10 korona, Hubert József 10 korona, Messer Ede 4 korona, Kohn József 20 korona, mely nemeslelkü adományokért hálás köszönetet mond az egyesület elnöksége.

— Új Parkszenatórium és Vizgyógyintézet a Hűvösvölgyben. Már magának ennek a nevének: Hűvösvölgy, valami különös varázsa van. Milyen szerencsés gondolat volt, hogy a budai hegyek között pompás hajlékot teremtsenek a beteg, vagy orvosi kezelésre szoruló üdülő emberek számára. Be van rendezve az intézet cukor-, vesebeteg, hízó-, fogyókúrára és az összes gyomor, és bélbetegségek dietájára. Kétségtelenül kiváló klimatikus fekvésénél fogva föltétlenül alkalmas verszegény, tüdőbetegségre hajlamos lábadozó betegek számára, valamint a műtétek utáni szükséges utókúrára, teljes talpraállásra, végül az idegrendszer betegségei, Basedovkór és szív-bajok gyógyítására. A szenatórium nyitva áll egész télen és szakadatlanul működik. — Aki bármely fevilágosítást kíván, telefonon is (145-30) rogtan megkaphatja.

— Az Uránia karácsonya. Mint minden évben, az idén is a színház kiváló renddel állította össze ünnepi műsorát. Ma vasárnap és holnap hétfőn egy szenzációs drámát mutat be budapesti színházakkal egy időben, mely tárgyánál, erkölcsi tartalmánál fogva szinte hivatva van arra, hogy ünnepi műsoron szerepeljen. Nincs semmi különös mondani valónk erről a képről, hiszen az a tény, hogy a színházal egyidejűleg az összes nagyobb budapesti színházakban is műsorra kerül, kiválólagának legjobb bizonyítéka. Kedden és szerdán új műsor keretében a híres Stuart Webbsorozat legújabb képét, „Utazás a tülvilágra“ címen kapja a közönség. A márka ismeretes és jól bevezetett és mindenki tudja, hogy ez a detektív sorozat úgy kiállítás, mint mesészöveg tekintetében, mindenkor a legelső helyen állott. Mind a négy nap ünnepi műsorát azután ötletes vigjátékok és aktuális felvételek tarkítják, úgy hogy a közönség a karácsonyi ünnepek alatt igazán elsőrangú és művészeti műsorokat fog kapni. — Homunculus II. a világhírű sorozat második szenzációs része legközelebb az Urániában.

— Kiesztott alapítványi kamatok. Varjassy Lajos polgármester a Domány Stefánia alapítványnak kamatait ez évben Darvas Honka, Nagy Károly, Papp Katalin, Fuhrmann Anna és Fodor János nevű gyermekek között osztotta szét.

— Legrégibb és legmegbízhatóbb Aradon a „Messenger-boy“ vállalat, Deák Ferenc-utca 8. sz. Telefon 816. 6568

— Keresk. szakoktatás. Január 1-én új négy havi tanfolyam Gép- és gyorzarészakolában Lázár Vilmos-utca 2. 6537

A háboru élő halottjai.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Élő halottak fehérre meszelt klastromában jártam, hová nem jut el a földnek öröme, vig-sága, hol nem terem szívből fakadó jókedv, kacaj s ha mégis fel-felkacag egy-egy ajakról a nevetés, az nem az öröm, hanem a bánat szü-lött. Egyik teremből a másikba nyitok, Nézem-nézem a szegény szerencsétleneket, a földön bolygó halottakat, kik nyomorultabbak a hideg, dermesztő éjszakában kivert ebnél, szegényebbek az utolsó porban fetrengő csonka koldusnál, kik nevetnek, ha fájdalom kínozza testüket s sírnak, ha öröm költözik hánnyatott lelkükbe.

Az Élet mártírjai ök, áldozatai a Sors kegyetlen szeszélyének. Nem egy akad közöttük, aki nagy vagyon ura volt s ma ott ül szegényen, vérbe borult szemekkel egy vasúgy szélén, egy fehér szobában. Nem a pénzt veszítette el.

Most a háboru, e féktelenül dühöngő vész járványszerűen szedi az örütség áldozatait. Nem kell más mint egy közelben lecsapó gránát s a fényomástól sújtott szerencsétlen katonát másnap már kényszerzubbony alól kiáltja a csatakiáltásokat. Orvosi körökben előre látták, hogy a háboru alatt megsokszorozódik az idegbetegek száma. Ez ugyan nem történt oly nagy mértékben, mint ahogyan azt elképzelték, mindazonáltal a háboru idegbetegeinek száma elég magasan áll. Legnagyobb része a betegeknek a harcra szerzte baját, de nem ritkák az oly esetek sem, amikor az íthón, frontmögötti szolgálatot teljesítő katonákon tört ki az örütség rohama. Nem egy esetben az oka a harcra menéstől való félelem volt. Ezek az idegbajok azonban rövid idő alatt gyógyíthatók és a betegeket egészségesen szabadon bocsátják.

Az aradmegyei közkórház elmebeteg osztályát Löwinger Miksa dr. kórházi főorvos szives engedelmével szabad volt meglátogatnom s ott a főorvos ur kalauzolásával alkalmas volt az alábbi megfigyeléseket tennem.

A kórház polgári ápolóit a háboru rendes életükben egyáltalán nem befolyásolta. Tudják, hogy egymást öldösi a világ négy sarka, de nem érdeklik őket a harcra eseményei. Naponta elolvassák az újságot elejétől végig, társalognak, a nyugodtabbak szabadon járnak-kelnek, dolgoznak, mintha nem is lenne számukra háboru a világon. Mégis voltak olyanok, akik lelki világát a háboru — különösen az első időkben — egészen felforgatta. Ime egy eset:

A háboru kitörése előtt ápoltak a közkórház elmebeteg osztályán egy beteg fiatalembert. Nyugodt volt, alig volt vele az ápolószemélyzetnek valami dolga. Ekkor kitört a háboru. A fiatalember egészen megváltozott. Dühöngeni kezdett hazafias verseket költött és egy napon kiszakítva magát az ápolók kezei közül, kirohant az utcára. Felszólitott mindenkit, hogy álljon a haza szolgálatába, ordítva szavalt hazafias költeményeit, leszakította magáról ruháit és úgy rohant végig az utcán. Mikor ismét elfogták és visszazárolták a kórházba, sehogy sem akart nyugodni maradni. Továbbra is költötte a hazafias verseket és egész nap teleordította a tébolydát.

A háboru élő halottjai azonban leginkább és súlyosabb részben a katonák közül kerülnek ki. Néhány nappal ezelőtt ápoltak az aradi közkórházban egy német katonát aki a harcra egy gránát légnyomásától örült meg. Aradra szállították és egy pár hétre rá már egészségesen szabadon bocsátották. Jelenleg Németországban tartózkodik. Voltak órái, amikor egész szépen elbeszélgetett környezetével, sőt tudta azt is, hogy miért került ide. De ha rájött a roham, akkor

vörösre gyulladt az arca, hasra feküdt, kezét lövésre emelte és mindenütt ellenséget látott maga körül. Most is van egy német katonája az elmebeteg osztályban. Benyitunk hozzá, éppen fürdik. Most már a gyógyulás útján van. Romániában harcolt s egy nap kitört rajta az örülségi roham. Folyton Hindenburg vezérelete alatt látja magát, harcol, csatakiáltásokat ordít és Hindenburgot dicsőíti.

Akad olyan is, aki itt örült meg a front mögött, Aradon. Egy 33-as laka. Kisszentmiklóson gyakorlatozott. Láttek, egyszerre az egyik katonára feláll, elkezd rohanni s tokaszakadtából ordítani. Megörült. Azt hitte, hogy már a harcra van. Itt ápolják az aradi kórházban, már teljesen visszanyerte gondolkodását. Az erdélyi oláh betörés előtt menekülő lakosság közül is sok elmeje elköltözésével fizette meg az oláh rablók garázdálkodását. A női osztály termében fekszik egy Petrusulról menekült fiatal lány. Mikor ide beszéli magát nem akart semmit sem enni. Az volt a rögeszméje, hogy őt meg akarják mérgezni. Azóta már megbékült helyzetével és rendszeresen táplálkozik. Nemsokára teljesül hő óhaja és ismét hazatérhet Petrusulra.

Belépünk az egyik terembe, elébünk siet az egyik beteg és fájdalmas hangon panaszkodik:

— Főorvos ur kérem, milyen jó, hogy jön. Ma megint nem tudtam aludni. Az a gázcső olyan meleget terjeszt, hogy az egész éjjel vörösreizzott a mellem.

— Miféle gázcsőről beszél maga? — kérdezte Löwinger dr.

— Hát arról, amelyik a város háza közepén a város felett ide vezet. A villanygyárból vezet ide. Ugyebár főorvos ur segíteni fog majd nekem, hogy ne jöjjön tebbé ide az a gázcső? Minek is, nincs már ellenség Magyarországon.

A főorvos megígérte és mentünk tovább a másik szobába. Itt többen fekszenek. Az egyik közülük vasutas volt, pályafelügyelő a gyulaférvári állomáson az oláh invázió idején, mikor ide került. Sehogy sem lehetett rábírnai, hogy eljőjön Aradra a kórházba és így esélhez folyamodtak. Azt mondták neki, hogy csak két hétre jön ide és aztán visszamegy. Az a mániája, hogy érettség-tett és hogy Petrosényba kell mennie állomásműnöknek. Mondja is:

— Mikor eljöttem Gyulaférvárról azt mondták, hogy csak két hétre jövök és már négy hónapja vagyok itt. De nem baj. Irtam a feleségemnek, hogy jöjjön értem és akkor megyek Petrosényba állomásműnöknek. Akkor jöjjön az oláh. Biztosan megkapta már a levelem, mert tegnap adták fel.

— Igaz, hogy maga érettségizett? — kérde-m.

— Hogyne, nyolc gimnáziumot végeztem.

— Mennyi idő alatt?

— Ot hónapig tanultam. Nem is buktam meg!

S megyünk egy másik szobába. Itt egy borotvátalan szakállas ember fekszik. Mikor beléptünk meghajtja magát, illedelmesen köszön. Löwinger dr. figyelmeztet, hogy ez egy volt jogász. Mindjárt meg is kezdi beszédét:

— Tudja kérem, hogy mi az a háborus váltójok? Hogy mi a háborus bemutatás, az a háborus ovatólás? És tudja-e, hogy hol találhatja On ezt meg? Milyen iskolát végzett On, hogy ezt nem tudja? Hát tudja meg kérem, hogy az ovatólást a közjegyző végzi.

Beszélné még sokat, nagyon sokat a váltójogról, a forgatásról, de mi indulunk. Mire, az ajtóhoz érünk, utánunk kiált:

— Pardon kérem egy szóra!

— Visszamegyünk.

— Csak azt akartam mondani, hogy a forgatás a 14. pontban van.

De most már elég volt a szenvedés, a kin megtekintéséből. Megyek, rohanok e helyről, hol

csunyi nyomor, gyötrelom lakozik. Kint hideg van, az emberek lelkében a szeretet melegítő lángja gyul fel.

S. J.

SPORT.

† Az Aradi Turista-Egyesület 1917. január 8-án, hétfőn este 6 órakor saját helyiségében (Kultur-palota, földszint, északkeleti sark) 21-ik rendes közgyűlést tartja, melyre az egyesület tagjai tisztelettel meghívotnak és fölkértenek, hogy azon minél nagyobb számban megjelenni sziveskedjenek. **Tárgysorozat:** 1. Elnöki megnyitó. 2. Pénztáros és a választmány jelentése. 3. A számvizsgáló bizottság jelentése. 4. A tisztikar és választmány lemondása és annak további megbízatása. 5. Indítványok. Az alapszabályok értelmében csak oly indítványok tárgyalhatók a közgyűlésen, amelyek a közgyűlés napját megelőzőleg 3 nappal előbb az elnökségnek bejelentettek. Az egyesület elnöksége.

SZERKESZTOI UZENETEK.

Pécskai előfizető. Fajenkint és naponkint összesen 24 deka lehet az összes lisztfogyasztás. (Nullás, főző és kenyérliszt.)

K. M. Arad. A háboru alatt verset csak akkor közlünk, ha a poéma nagyon alkalomszerű. Ez nem tartozik azok közé és így sajnálatunkra, le kell mondani a közlésről. Elbeszéléseket a háboru alatt egyáltalán nem adunk közre.

K. K. hadnagy, orosz harcra. Mivel most sajnos versek számára nehézen tudnánk helyet szorítani, hangulatos poémáját eljuttattuk a megboldogult tiszt szüleibe.

F. D. Novellát nem közlünk ez ideig karácsonyi számunkban és így sajnálatunkra félre kell tenni küldeményét. A kézirat rendelkezésére áll.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— A Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület; mint korábban már jelentettük, szintén főlemeli alapitőkéjét és pedig, mint most értesülünk, husz millióról huszonöt millió koronára. A részvényesek 4:1 arányban fogják az új részvényeket kapni, vagyis minden 4 részvényre jut egy új részvény. A kibocsátási kurzus tizenháromezer korona lesz, szemben a 17.400 koronás tőzsdei árfolyammal. Az intézet az 1915. év végén 1045 millió saját és betét tőke fölött rendelkezett, viszont a mostani alapitőke-szaporítás után 1050 millió lesz a rendelkezésre álló saját és idegen tőke. Erdemes megemlíteni, hogy az intézet kezdetekor részvények nem adtak ki, hanem a befizetett összegek alapitványok jellegével bírtak. 1845-ben adtak ki először 629 részvényt, az intézet egy-egy 629-ed vagyonszerezére. 1868-ban még csak egy millió forint volt az alapitőke, azóta szaporodott fel 20, illetve 25 millió koronára.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Aradon, 1916. december 25-én hétfőn:

Déután 4 órakor mérsékelt helyaráttal:

Szultán.

Operette.

Este 8 órakor rendes helyaráttal

B) Berlet.

B) Berlet.

3 a kis lány.

Opera 3 felvonásban.

Kezdet 8 órakor.

A szerkesztésért lelel:

Rudnyanszky Endre távollétében:

Stauber József.

FOG- tömések, aranyból, platina, arany és ezüst, amalgamból és a fog színevel azonos porcellánból.

FOG- koronák, hidak, egész fogsorok szájpaddás nélkül aranyból, platínából vagy porcellánból.

FOG- kövek eltávolítása, fogak fehéritése és hibás fogorok átalakítása, valamint javítása.

FOGHUZAS. Tízéves technikai gyakorlatom, amely idő alatt Berlin, Lipsce, Brüssel és Londonban, nemkülönben Amerikában a leghíresebb fogspeciáltaimnál mint asszisztens működtem, továbbá tekintve azt, hogy méterem a mai kor legelőkeltebb műszereivel van felszerelve, előg garanciát nyújt, hogy még a legkényesebb esetekben is a legteljesebb mértékben megfelelek.

Telefon 757. szám.

JACOBI GYULA vizsg. fogtechnikus Szabadság-tér 4. Bejárati Eötvös-utca 17.

Új könyvek.

Róma nagysága és hanyatlása. Ferrerónak a nagyszabású munkájából a Világkönyvtár című ismert és kedvelt gyűjteményben még a háború kitérőse előtt három kötet jelent meg, míg a betegező három kötet — háboruokozta sok nehézség miatt — csak most láthatott napvilágot. Napjaink nagy világtordulása szinte megdöbbentően aktualitással és érdekesítővé teszi a történetírásnak ezt a művészi alkotását ama meglepő analógiáknál fogva, melyek a hatalmas Rómának sorsdöntő eseményei és napjaink nagy történései között fennforognak. A három kötet fordítását Lendvai István végezte nagy gondnal és művészetrel. Egy-egy kötet ára fűzve 1 K 90 fillér, kötve 2 K 60 fillér, a hatkötetes teljes műve fűzve 11 K 40 f., kötve 15 K 60 f. A kötetek egyenként is minden könyvkereskedésben kaphatók.

Olasó Jókai. E gyűjtemény legújabb sorozata (231—240. sz.) a következő változatos tartalommal jelent meg: Egy nagy élet apró emlékei IV. füzet. Bevezetéssel és jegyzetekkel ellátta Dr. Kéki Lajos. 232. Két meunyező. Csel csal. Elbeszélések. 233. Fejedelm és Fra Diavolo. A talmi asszony. Elbeszélések. 234. Kétszer kettő négy. Elbeszélés. 22—236. Aki a szívét a homlokán hordja. Regény. 237—238. Az aranyember. Dráma öt felvonásban. 239. Korrajzok. 240. Egy nő naplója és egyéb elbeszélések. Az olasó Jókai egy-egy száma 40 fillérért minden könyvkereskedésben, vasuti állomáson és trafikban kapható.

NYILTÉR.

(Az ezen rovat alatt közöltékért nem vállalunk felelősséget.)

Köszönetnyilvánítás.

Felejthetlen jó férjem, illetve édes atyánk elhunytá alkalmából ezen uton is köszönetünket fejezzük ki mindazoknak, kik szívélyes részvényt nyilatkoztak mérhettelen fájdalomukat enyhíteni igyekeztek. Különös hálaikat fejezzük ki az Aradi Első Takarékpénztár Igazgatóságának, küldöttségileg a temetésen való szives megjelenésért.

Arad, 1916. december hó 23.

Özv. benedekfalvi Kiszely Jánosné és gyermekei.

21

As Ur megváltozhatatlan szent akaratában megnyugodva, fájó szívvel és sajnó kebellet tudatjuk mindazokkal, akik mérhettelen nagy bánatunkban osztozni akarnak, hogy gyászunk van; szeretett jó édes anyánk, illetve nagyanya, nagynéni és jó rokon

Özv. Hartmann Jánosné
szül. nemes Nagy Eszter

1916. december hó 23-án reggeli 1/2 órakor, munkás életének 78-ik évében, váratlanul elhunyt.

Szívének meleg szeretete immár csak távolból int felénk, mi pedig mélyeséges bánatunkban benső kegyelettel őrizzük meg emlékét.

Istenben boldogult földi maradványai f. hó 25-én, d. u. 1/3 órakor fognak a Kazinczy-utca 8. sz. házból az ev. ref. egyház szerint tartandó ima után a helybeli felső temetőben lévő családi sírkertben örök nyugalomra helyeztetni.

Aldás legyen emléke!

Arad, 1916. december hó 23-án.

Hartmann Etelka, Hartmann János, Hartmann Béla és neje, Hartmann Katalin, Dr. Deák Sándor és neje szül. Hartmann Hanna, gyermekei. Egyetlen unokája Ifj. Deák Sándor. 19

Varga Imre első temetésrendező intézete Arad, Andrassy-tér 13. telefon nappali: 37. Éjjeli szolgálat: 738.

Kétúdon megvéd a

**NATTONI ÉS
GIESSHÜBLER**
Füvesítéses gyógyvíz

SAVANYUVÍZ

székély infektosus
hajlé; a pusztá
gránitoklábó
fakad.

Több epitéstől kúnyon beráit.

6887

Magyar Leszámitó- és Pénzváltó Bank

Hirdetmény.

A Magyar Leszámitó- és Pénzváltó-Bank részvényeseinek 1916. évi december hó 19-én megtartott rendkívüli közgyűlése elhatározta, hogy a bank alaptőkéjét 37.500 drb. 400 korona névértékű részvény kibocsátása után 15 millió koronával, vagyis 50 millió koronáról 65 millió koronára emeli fel akként, hogy az új részvények 1917. január hó 1-től kezdődőleg részesejének a bank üzlet-eredményében.

Alulírott igazgatóság az említett rendkívüli közgyűlésen nyert felhatalmazás alapján a kibocsátandó 37.500 darab új részvényből 30.000 darab részvenyt a bank jelenléti részvényeseinek a következő feltételek mellett kiad fel átvételre:

1. Minden 25 drb részvény alapján 8 drb új részvény vehető át; 25 drb-nál kevesebb részvény az elővételi jogban aránylagosan részesül, úgy, hogy

5 régi részvényre	2 új részvény.
10	3
15	4
17	5
21	6

Ínt; minthogy hányadrészvények nem bocsátatnak ki, a fenti-kül elterelőleg egyes részvények alapján az elővételi jog töredékekben nem gyakorolható.

2. Az új részvények átvételi árfolyama darabonként 500.— korona; a darabonként 4.— koronát kitevő részvénybőlyeg a részvenyt terhel és a fenti átvételi árfolyammal egyidejűleg fizetendő be.

3. Az átvételi jog e jog elvesztő-ének felbe mellett 1916. évi december hó 26-tól 1916. évi december hó 29-ig bejárólag mindenkor a délelőli órákban gyakorolható:

Budapest: a bank központi értékpapírszaktályánál.
Fium: a bank fiókjánál.
Kassa: a bank fiókjánál.
Kozsévárott: a bank fiókjánál.
Pozsonyban: a bank fiókjánál.
Wien: a K. K. Priv. Oeerr. Laenderbanknál.
Frankfurt a/M-ben: a Deutsche Effekten- und Wechselbanknál.

4. Aki az elővételi joggal ént kíván, tartozik eddigi részvényeit azelőrtényvek nélkül, számszjegyek kapesan, a fent említett helyek e-lykén, lebélyeszes végett benyújtani a az általa átvendő új részvények teljes vételárát a részvénybőlyeg ellenértékével együtt (vagyis darabonként 504.— koronát) egy összegben letétezni. A benyújtandó régi részvényeket az átvételi hely azonnal lebélyeszi és visszaadja; egyttal a részvényekre történt beízetésről pénzüri esismervényt ad ki, melynek ellenében 1917. február hó 20-ol kezdve a végleges részvényeket a pénzüri esismervények bemutatásának az a pénztár, amelynél az elővételi jog gyakorolható, kiszolgáltatja.

Budapest, 1916. december hó 10-án.

Az igazgatóság.

Vas- és rézbutorgyár Aradon.

Alapított 1893-ik évben.

Ajánljuk a n. é. közönségnek saját gyártmányainkat vas- és réz-butorokban, aerti butorok, internatu-, kórház- és szálloda-berendezések szolid és erős kivitelben. Sodrony-ágybetétek vas- és fagerettel minden méretben a legerősebb kivitelben kaphatók. Elvállalunk mindennemű vas- és rézbutor javításokat és festéseket.

Gyárhelyiség és raktár Aulich L.-utca 14.

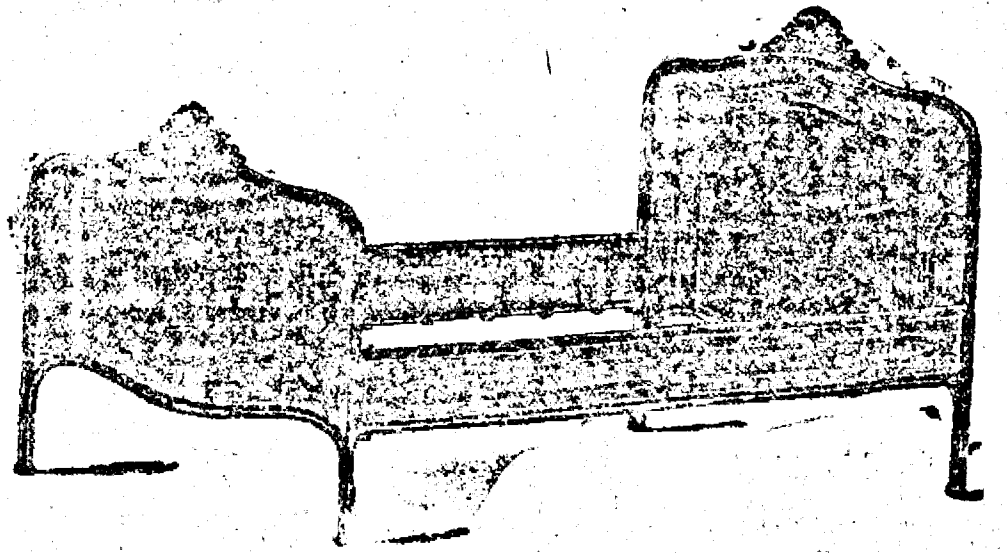
Gyári telefon 423.

Képes árjegyzőket kívánatra díj- és bérmentve kü.ünk.

Szives megrendeléseket kér, tisztelettel: 6569

Fleischer Testvérek

vas- és rézbutorok

Lakatos és fényező tanoncok felvételnek.

KURZER BERTALAN

végzett bécsi orvosi egyetemet és Budapesten vizsgázott fogtechnikus műterme Weitzer J.-u., Minorita-palota, II. em.

Fogat huz, plombál. Készít egyes fogat ép ugy, mint egész fogsorokat, arany koronákat és arany hidakat.

Pest Magyar Kereskedelmi Bank.

Hirdetmény.

Folyó évi december 21-en tartott rendkívül közgyűlésünk elhatározta, hogy a bank részvénykéje 15.000 darab új részvény kibocsátása útján 15 millió koronával 20 millió koronára emelttessék fel és hogy ezen új részvények, melyek 1917. január elsejétől kezdve részeseznek az üzleteredményben, a régi részvények birtokosainak átvetelre ajánlatsanak le.

Ezen határozat alapján a régi részvények birtokosainak ezen 15.000 darab valamint a legutóbbi részvénykibocsátásból az igazgatóságunk még rendelkezésre áll 1000 darab részvenyt, összesen tehát 16.000 darab részvenyt a következő feltételek mellett ajánljuk fel átvetelre:

1. Minden négy darab régi részvény alapján egy új részvény vehető át.
2. Az átveteli arányom 3600 koronában állapítottuk meg, melyből 1000.— korona a részvénykére, 2600.— korona pedig a tartalékalapok javára fog iratni.
3. Az átveteli jog 1916. december 22-étől kezdve 1917. január 3-ig bezárólag, hetiköznapokon a rendes hivatalos penztári órák alatt értékpapír-pénztárunknál (V., Fűrész-utca 2.) gyakorolható. Ezen határidő letelével az átveteli jog megszűnik.
4. Aki átveteli jogával élni kíván, tartozik a régi részvényeket szevény-ly névelni a bank értékpapír-pénztáránál az ott rendelkezésre álló jegyzék kíséretében felülbélyegzés végett benyújtani és egyidejűleg az első részletet, valamint új részvényenként nyolc korona fokozatos bélyegilletéket készpénzben befizetni.
5. A benyújtott régi részvények azonnali felülbélyegzést kapnak, minek ellenében a bank a benyújtott ideiglenes elismervényt, illetőleg igazolványt szolgáltat ki (lásd a 7. pontot), melyben a bank a felülbélyegzés alkalmával eszközölt befizetéseket nyugtázza, valamint a későbbiekét nyugtázni fogja.
6. A befizetések a következőképp teljesítendőek:

	900 fokozatos bélyegilleték címén	8 K	Összesen tehát
1917. január 8-ig bezárólag	— — — — —	— — — — —	908 K
1917. február 1-ig bezárólag	— — — — —	— — — — —	900 K
1917. március 1-ig bezárólag	— — — — —	— — — — —	900 K
1917. április 1-ig bezárólag	— — — — —	— — — — —	900 K

A részvényesek a kitűzött határidő előtt is befizethetik az összes részleteket vagy több részletet egyszerre.

Mint hogy a részvények 1917. január elsejétől kezdve részeseznek osztalokban, a bank az 1916. december 3-ike előtt teljesített befizetések után a befizetés napjától, 1916. december 31-ikéig 5 százalékos kamatot térít meg a befizetőknek, míg az 1917. január elseje után teljesített befizetések után 1917. január elsejétől a mindenkori befizetés napjáig 5 százalékos kamatot fog a befizetőköt szedni.

A részletek késedelmes befizetése, vagy a befizetés elmulasztása az alapszabályok 8., 9. és 10. paragrafusainak *) alkalmazását vonja maga után.

6. Valamennyi részlet befizetése után, de nem 1917. május 15-ike előtt, az ideiglenes elismervények teljesen befizetett részvényekre fognak átcsereztetni.

7. Negyed részvényre szóló ideiglenes elismervények nem adhatók ki, ha azonban oly részvénybirtokos, kinek négyenél kevesebb részvénye van, átveteli jogát gyakorolni kívánná, úgy minden régi részvénye után egy-egy darab, az átveteli jog gyakorlását tanúsító igazolványt kap.

Minden négy darab teljesen befizetett igazolvány ellenében 1917. május 15-től kezdve egy egész részvenyt szorítkíttatunk ki.

Budapesten, 1916. december 21.

Az igazgatóság.

*) 8. §. Minden, az esedékesség napján nem teljesített befizetés után 6 százalékos késedelmi kamattal jár.

9. §. Az ideiglenes elismervények száma, melyekre a befizetés az esedékesség napján nem teljesített, a fizetés elmulasztásának az alapszabályokban foglalt következményeire való utalás mellett három isben közöltetett. (Alapsz. 70. §.) Hat héttel az utolsó közlés után joga van a társaságnak sije enteni, miszerint a késedelmes részvényesek társasági jogukat, az illető ideiglenes elismervények pedig érte nyüket elveszítettek és fel vannak jogosítva az utóbbiak helyett ugyanazon számmal ellátott új elismervényeket illetőleg eladni.

10. §. Az érvényüket vesztett ideiglenes elismervényekre notán már befizetett részletek a tartalékalap javára fordíttatnak.

Különbféle gazdasági cikkeik:

- Kötélárú
- Gépelaj,
- Tevettezslr,
- Fümag, kaszáló es pácsít részére, továbbá
- Hengerelaj,
- Kocsikenőcs stb.

előnyös árak mellett kitűnő minőségben kapható:

az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezeténél Aradon

Telefon 463. Sürgönycim: Gazdasági Egylet.

RADÓ GYULA

női divat áruháza ARAD.

NAGY

KARÁCSONYI OCCASSIO

- Női felöltők
- Divatkabátok
- Plüss- és Caracul-felöltők
- Perzsia- és Sealski kabátok

- Kosztümök
- Leányfelöltők
- Bundák
- Szőrmegarnitúrák

BLUSOK — PONGYOLÁK

Leszállított szabott árak!

Telefon 238.

APOLLO

SZÍNHÁZ.

December 24-én, vasárnap:

Harcéri riportok. Cowboy szerelem, amerikai dráma. Amerikai sláger:

Tavaszi ébredése.

Bohó szerelmi játék 4 felvonásban.

Főszereplő: Vivian Martin.

December 25-én, hétfőn:

A két testvér, karácsonyi kép.

A Nordisk Film Compagnie ujdonsága:

A nagy érzés.

Egy szerelem regénye 3 felvonásban.

Főszereplő: Ingeborg Brunn.

Majsztram öröksége.

Kacagtató vígjáték 3 felvonásban.

Főszereplő: Mani Zinner.

December 26-án, kedden:

A két testvér, karácsonyi kép. A Cowboy élet, életkép. A gyász koszoru, humorca.

A Nordisk film Compagnie ujdonsága:

Arañy asszony.

Társadalmi dráma 3 felvonásban.

Főszereplő: Ebba Thomsen.

A kis kéményseprő, kacagtató.

December 27. és 28-án, szerdán és csütörtökön:

Harcéri riportok.

A Svenska-filmgyár ujdonsága:

A szerelem vására.

Egy ballépés története 3 felvonásban.

Főszereplő: Lili Beck.

28-ik Emánuel.

Kacagtató vígjáték 3 felvonásban.

Az előadások vasár- és ünnepnap 3, fél 5, 6, fél 8 és 9 órákor, hétköznap 5, 7 és 9 órákor kezdődnek és nem folytatódólagosak. Pénztárnyitás vasár- és ünnepnap d. u. 2 órákor, hétköznap d. u. 4 órákor. Zenekarvezető: Csaklány Tibor ur

Elismerő nyilatkozatok

a szab. „Aerowash” légnymásu mosógép: öl.

Az Aerowash mosógép messze felülmúlja az összes forszalemban levő mosógépeket. Munkaerő, szappan-óriási megtakarítása. Legméltóbban ajánlhatom minden háziasszonynak.

Arad.

Dr. Leitner Ernőné.

Amennyiben az Önök által részemre szállított Aerowash mosógép használhatóság tekintetében több előnyei bír, hogy nagy szappan- és időmegtakarítás mellett a ruhát hófehérre kimosssa s így a háziasszonyt sok gondtól kíméli meg, kedves kötelességemnek tartom az előnyös szállításért Önöknek köszönetemet kifejezni.

Arad.

Obetkó Mihályné.

Az Aerowash mosógéppel igen meg vagyok elégedve. Mindenkinék ajánlom.

Ujarad.

Dr. Crisan Aurélie.

Szívesen bizonyítjuk, hogy a kórházunk számára vásárolt Aerowash mosógépekkel, melyeket néhány hónapja használnunk, meg vagyunk elégedve. Rövid idő alatt, kevés fáradsággal tiszta lesz a fehérnemű, miért az említett mosógépet igen ajánlhatónak tartjuk.

Vöröskereszt Egyesület Ujaradi Kisebítő Kórháza.

Dr. Holcz Antal, kórházi orvos.

Örömmel ragadom meg az alkalmat, hogy a szab. Aerowash mosógép rendkívül előnyösségét elismerjem. Idő-, munka- és szappanmegtakarítást jelent a mosógép használata s így igazán bárkinék ajánlhatom.

Óthalom.

Krausz Elemárné.

Tisztelettel értesitem, hogy az Önöktől vásárolt Aerowash légnymásu mosógéppel nagyon meg vagyok elégedve: különösen a nagy szappanmegtakarítását és drága munkaerőnél fel költségmegtakarítást eredményez.

Németpereg.

Fuchs Antal.

Tisztelettel értesitem, hogy az Önökéjébe került Aerowash légnymásu mosógéppel meg vagyok elégedve.

Gyórok.

Elohaer Adolfné.

Az Önöktől rendelt Aerowash légnymásu mosógép kitünően bevált.

Sepőrs.

Weisz Lipót.

A légnymásu mosógépről a legjobbat írhatjuk. Céljainknak teljesen megfelel s a mosást csakis ennek segítségével vezethetem. Egyezőval az Aerowash légnymásu mosógép a legnagyobb megelégedésemre szolgál.

Nagyvárad.

Biedermann Zs.-né.

Főraktár Budapest: AEROWASH légnymásu mosógép-vállalat VII., Erzsébet-körút 35. szám.

Kapható:

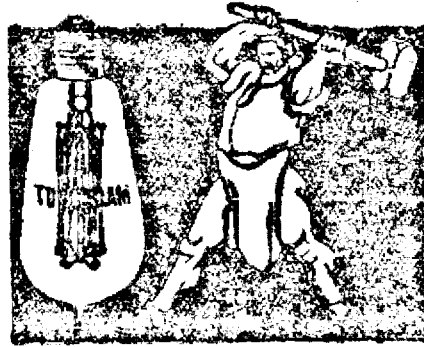
Magyar Ferenc

gazdasági gép- és műszaki cikkek üzletében Arad, Zrínyi-u. 6. szám.

Bemutató előadás esztörtökön d. u. 4 órakor.

Ara 24 korona.

6484

A TUNGSRAM lámpa

gazdaságos, mert tökéletes és hosszú élettartamu.

A minőségért a gyár szavatol!

Kérje mindenütt a „Tungsram” védjeggyel ellátott lámpát.

Hazai gyártmány!

Gyártja az

6913

Egyesült Izzólámpa és Villamossági Részvénytársaság, Ujpest 4.

FOG. MOHR JEANNETTA

vizsg. fogtechnikusnő

aki 20 éven át a legnagyobb világvárosokban, mint Newyork, Berlin és Bécsben a fogászati téren legjobb sikereket elértem, tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy helyben: Luther Márton-utca 1. sz. n. II-ik em. egy a mostani kor igényeinek megfelelő fogászati műtermet nyitottam, ahol legújabb berlini és amerikai módszer szerint kezelem betegségeimet, foghuzás teljes érzéstelenítéssel (fagyasztás útján.) Aranyhídak, aranykoronák, mindennemű kasszák fogazatok, szápadás nélkül és légkamrával. Arany, ezüst, amalgam, porcellán és cement tömések (piembák), mérsékelt díjazás mellett készíttetnek. Becses partfogását kérve tisztelettel Mohr Jeannetta, vizsg. fogtechnikusnő. Rendelő órák: d. e. 8-12-ig, d. u. 2-7-ig. Vidékiek 24 órán belül kielégíttetnek. 1127

Viszonteladóknek,

Ugyonkők-, házalók- és vásárosoknak a legrövidebb selyemmel himzett

házi áldás

passpartouval minden nyelven. 42x52 cm. nagyságban kapható

Hugó Jelinek

Strickerel-Fabrik

7036

Wien, VII., Lindengasse 55.

Felhívom a t. szállító közönség b. figyelmét hosszú évek óta fenálló butorszállítási üzletemre Deák Ferenc-utca 36. sz. alatt (Mairovitz házban.) Ajánlom 6 8 és 10 méter hosszú zárt, belül kárpitozott tiszta butorszállító kocsijaimat úgy helybeli, mint legtávolabb első vidékre történendő költözéseknél. Vállalok mindennemű fuvarozást és átköltöztetést a vasutra és vidékre, nyitott ruganyos kocsikon s teljes jótállás mellett. Kérve a t. közönség további támogatását, kiváló tisztelettel

Éliás Lipót Fia

butorszállító

6521

Arad, Deák Ferenc-utca 36. sz.

Éves Termelés 15 millió doboz.

PYRRAM

CIPŐ-KRÉM

1699

Postaládákat

öt nagyságban, 85 dkg. faládákat s minden méretű ládákat szegőzetlenül helyben szegve is, megrendelésre

jutányosan szállít

Braun Adolf

ládagyár és fűvelkedés, Arad-Ujmikolaka.

Telefon Arad 752. sz.

Amíg a készlet tart

olcsó cipő-árusítás!

Amerikai női Chewraux cipő legdivatibb

36 kor.

alkalmi szőrmeárak kaphatók csak rövid ideig, amíg a készlet tart

SCHWARTZ, cégnél Forray-u. 3.

megrendelések pontosan eszközölnetnek.

Tüzifa

wagoniétételekben megrendelhető Weiszberger

Sámuel utódánál,

Körösvölgyi pálinka raktárban

ARAD. Telefon sz. 651.

Zongora javítások

és hangolások úgy helyben, mint vidéken pontosan eszközölnetnek.

Ehrbar Henrik zongorahangoló Arad, Bathyányi-u. 26. Városi zenekola.

Ujdonság!!

Nékiözhetetlen kézi varró. — Egy háztartásban sem hiányozhat. Különösen ajánlatos vasúti és postahivatalnokoknak, iparosoknak, hivatalnokoknak, gazdáknak, munkásoknak.

kézi varró ár.

Steppeltessel varr mint a gép. Bőrtárgyakat: mint löszerszámot, cipőt, szíjat, fűzőt, vitorlát, szakot, kocsitakarót foltoshatunk vele.

Próbák a használati utasítással együtt — Ujnyitókák és viszonytelárusítókak engedély. Kézi varró ár hálókákkal és három különböző tüvel Kor. 4.20 Ft. Utányét mellett portómentes. Kiszárolgató képrisselő: 7089

LACHMANN P. E.

Bécs, IX. Neergerasse 3. Aht: M. Fábri postaküldemények csak az ország előzetes beklüldése ellenében.

Sajat termesű, kitünő, tisztán kezelt magyarádi ó- és pécseye

borok

úgy nagyobb mennyiségben, valamint palackokban kaphatók

Winter Adolf

ügyvédnél Aradon, Deák Ferenc-utca 40. szám.

Rum-likör

essentiák és kompozitók

„RUMAROM”

50 filléres üvegekben, 2 liter finom Tea-rum készítéséhez, kereskedőnek 40% rabat áruban.

Szemző Armin

áruügynökségénél, Arad. Interuban telefon 592. szám

Fagydagantok

szüntetésére legjobb szer a

FRIGIN.

elmulasztására, ígyviszketegség biztos meg-

Ara ecsettel és utasítással 1 korona.

Legfájdalmasabb tyukszeméző

is 3 nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használata által. — Kezelése igen egyszerű, nem piszkít, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázni kell az ANAGALLIN szóra. Ara használati utasítással együtt 1 korona.

Polosták

kiirtására a legsikere-ebben és teljesen csak a „Phenol-nax”-val eszközölhető. A butorokat nem rongja, még a petéit is kiirtja. Ara 1 üvegnek 1 korona.

Legjobb fekete hajfeső

„Melogen”. Egy pár perc alatt bármely haját, vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni anélkül, hogy a színt le lehetne mosni. Ara 2 korona 40 fillér.

A fenti szerek kaphatók a készítőnél

Hajós Árpád

gyógyszertárban

ARAD, Andrásy-tér 22. sz.

Alapított 1836. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

Mairovitz Mór és Fiai Máriaudna.

Fatermelés és kőbányák. Utépitési vállalat. Hordógyártás

Fatermelés: Milova, (Aradmegye), Bulza (Krassószörénymegye.)

Kőbányák: Bányafalva, Milova, Selymesvár (Aradmegye). Szurdok-püspöki (H. ves megye). Závoly (Krassószörénymegye.)

Mészégetés: Kaprovár áll. Sebersin (Aradmegye.)

Utépitéssek és kövezési vállalatok.

KÁVÉ helyett

tea és rum,
Csokoládé,

továbbá
teasütemény,
karácsonyi cukorka
bonbonok
és Conservek

kaphatók az

ATLANTIKA

kávésző és tea behozatalnál
Arad, Andrásy-tér 20.

Telefon 609.

6817

Hüvösvölgyi Park Szanatórium

klimatikus physikalis és dietás gyógyintézet.

Egyetlen klimatikus gyógy-
hely Budapesten, Hídeg-
kúti-ut 78. szám.

Bel- és idegbetegek részére.
Vízgyógyintézettel. Telefon
145—90. és Interurbán.

Különös tekintettel dietás kezelésre.

Anyagcsere bántalmak, (cukor-, vese-, vérbajok-,
köszvény stb.) valamint az összes gyomor-, bél-
és májbetegségekben, szív- és idegbajokban szen-
vedő betegek kezelésére. Hízó-, fogyó- és Lah-
mann-kurák. Szabadban való foglalkozás.

6927

Seidner Bernát és Fia

Marosborsó (Berzova)

fá- és mésztiermelés.

6525

BING EDE Arad.

Bor- és szilvórium-, törköly-, cognac-termelő, nagykereskedő és szőlőtulajdonos. Likőr- és rumgyár. Az 1912. évi pozsonyi kiállításon arany érem. Milleniumi nagy érem. Az 1912. évi verseci gazdasági kiállításon nagy ezüst érem. Az alföldi és délmagyarországi általános kiállításon 1898. arany érem.

Alapított 1860. évben.

1890 évi párisi világiállításon collective a legnagyobb éremmel kitüntetve.

Állami nagy aranyérem 1906. Díjazokmány 1885. Jury tag. 1896. Fennal 1854. óta.

**Első Magyar
Részvénytársaság
Budapest-Kőbánya.**

Főraktára:

SCHREYER VIKTOR

Arad, Ferray-u. 2/E. Telefon 43. szám.

Allandó raktár hordó és palackok között, ugymint: márciusi király, udvari (pilseni módra), bajor (sötét á la Spatenbräu), goliáth-maláta (gyógysör), tavaszi részvénytársaság.

6528

Villanyerőre berendezett legújabb mosó- és töltő-gépekkel. Naponta friss töltés!

„HUNGARIAN”

Aradi Pamutárugyár r.-t. Aradon.

Alaptőke 4.400,000 korona.

Ajánlja legfinomabb svéd papirosból készült
erőpapír spárgáit,

melyek a kenderspárgákat teljesen pótolják, **zsákzsinegekre** minden tetszés szerinti hosszúságban, **csomagok kötésére, szőlőültetéshez, ruházáshoz** különféle erősségben, egyszerűen sodorva, vagy többszörösen cernázva, fél vagy egész kúla gombolyagokban vagy keresztcsévékben, 5 kg.-os mintacsomagokat a cég szívesen küld. — Ajánlja továbbá a legerősebb fonalakból készült **papírszövetet** és bármely sűrűségben és szélességben **zsákokra vagy csomagolási célokra.**

6523

! Mintázott ajánlatok szívesen küldetnek !

Földbirtokosoknak

63 évre 4.85% annuitással, 35 évre 7% annuitással, (utóbbi 98% árfolyam mellett.) Aradi modern bérházakra igen előnyös kamatozó kölcsönt, továbbá köztisztviselők, nyugdíjasok és századosok részére 10-30 éves törlesztéses

kölcsönöket folyósítat

a „Budapesti Kölcsönkövetítő és Parcellázó Részvénytársaság”

Budapest, VIII., Kenyermező-utca 6. szám.

Telefon: József 31-77.

Bővebb felvilágosítást ad Bonyhády József ur megbízottunk ARAD, Kapa-utca 47. szám, naponta délután 2-4 óra közt.

Aradi Vendéglősök Szikviz és Syphonfejgyára R.-T.

Arad, Batthyány-utca 22. szám.

Telefon 409.

Telefon 409.

Gyárt: buziásfürdői természetes szénsavval telített szikvizet borvizet és alkoholmentes szörpöket. — Gyártmányait rendeletre hazhoz is szállítja.

6526

Bőrhámlasztás!

A kozmetika legújabb vívmánya. Egy berlini tanár találmánya. Felhívulja az összes bőrhámlasztó szereket. Az eljárás egy fél óra alatt kész. Teljesen ártalmatlanul és fájdalom nélkül választja el a felső bőrréteget az alsótól. Gyönyörű arcbort eredményez, megelöpi a bőrvédő krém, ezáltal feltűnően fiatalít. Kétségtelenül minden nőnek évente legalább egyszer lehámlasztani a felső bőrréteget, hogy a hónapokon át lerakódott idegen anyagoktól (puder, kenőcsök) és börtisztítási anyagoktól megtisztítsa. Eredményes sikerét a legjobban az bizonyítja, hogy aki már megkísérelte a legnagyobb meglepetéssel nyilvánította.

kozmetikus arcpolcok intézetében ideiglenesen Batthyány-utca 10. szám alatt. 6305

Bartháné, szakképzett kozmetikusné

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo” folyadék és „Peppo” hintőpor segítségével.

Szárit! . . . Szagtalanít!!

Peppo folyadék ára használati utasítással 1 kor. 20 fill.

Peppo hintőpor 1 kor. — fill.

Legfajdasabb tyukszemétő

Is három nap alatt mindenki megszabadul a Hajós-féle ANAGALLIN használatával. Kezelése igen egyszerű, nem piszkos, nem ragadós. A beszerzésnél vigyázzon, kell az ANAGALLIN szóra. Ára használati utasítással 1 korona.

Gyöngytenér fogakat nyertünk

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájfüreget desinficiálja, utóíze igen kellemes. Ára egy porcelán-szálcéknél 80 fillér.

ezek szerek kizárólagos készítője és egy-egy nagy szaktára.

HAJÓS ARPÁD

gyógyászata Arad, Andrássy-ter 22. sz. Megyeháza személyn.

Felirás

Az Aradi Kereskedők Takarékos és Hitelszövetkezete XIV. évtársulatát most nyitja meg.

Az Aradi Kereskedők Takarékos és Hitelszövetkezet célja:

a) a takarékoság fejlesztése. A szövetkezet tagjai egy törzsbetét után öt éven át havi tényleg 50 fillér fizetnek be. Az ötödik év végén a betétösszeget az azo-ra eső nyereségrészesedéssel kapja vissza. (A leutóbbi felszámolt évtársulat tagjainak egy-egy törzsbetét után 148 K. 50 fillért fizetett ki a szövetkezet.)

Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet törzsbetétet és ez esetben annyiszor 50 fillért fizet, a hány törzsbetétet jegyzett.

b) Tagjai részére előnyös kölcsönök nyújtása.

A szövetkezet tagjainak a következő módon nyújt kölcsönöket,

1. előleg-kölcsönöket a teljesített befizetés 10 része erejéig
2. kezesség-kölcsönöket hitelesítéssel, váltó, vagy kölcsönvénnyel ellenében; (a kezesség nem kell a szövetkezet tagjának lenni)
3. teljesség és zálog-kölcsönöket ingatlanokra való bekebelezés, vagy értékpapírok letétele mellett.

Az Aradi Kereskedők Takarékos és Hitelszövetkezet tagjai közzé mindenki, bármilyen foglalkozású vagy állású egyén (még kisbirtokos is) beléphet. A belépés mac most történhet, még pedig vagy az által, hogy a belépni kívánó a szövetkezet híatalában (Szabadság-ter 7., I. em.) megjelenik és ezt bejelenti, vagy pedig úgy, hogy ezt levél útján tudatja.

A belépés alkalmával a beltrátsi-díj (egy-egy törzsbetét után egyszer s mindenkorra 50 fillér) és a betétkönyvecske ára (20 fillér) fizetendő le. A neti beiratásokat a most alakuló XIV. évtársulat tagjai 1917. január 1-től kezdik meg.

A szövetkezetnek vidékiek is lehetnek tagjai, akik a befizetéseiket a szövetkezet postafiókáréknál bevezetési-lapjain, minden postaköltség nélkül teljesíthetik, sialatgy a kölcsön-törlesztéseket.

Minden egyéb felvilágosítást személyes megkérdezésre vagy levélbeli kérészködéssre készséggel ad meg az

6581

Aradi Kereskedők Takarékos és Hitelszövetkezete

ARAD, Szabadság-ter 7. sz. I. em.

Alapított 1801.

Legfinomabb minőségű valódi

Ménes-Györöki vörös és fehér, Muszka-

Magyarád-Pankotai asztali és csemege

borokat, finom rumot és saját párlatu konyakot ajánl legnagyobb választékban.

Domány József Aradon

és kir. és őfelsége a szász király, ugymint őfelsége Károly Tivadar hajor herceg udvari szállítója

szőlőbirtokos és bormagvkereskedő

NEUMANN

Testvérek

mümalom, szesz- és élesztőgyárosok Aradon.

Ajánlják tiszta

gabona-élesztőjüket,

mely felülmulhatatlan kelesztőképessége és tartóssága folytán bel- és külföldi kiállításon kitüntetésben részesült.

Ugyanot:

istálló-trágya

érett és félérett állapotban, valamint légen szárítva,
méltányos áron kapható.

1974

istálló-trágya használatának előnyeiről ujabban a „Mezőgazdasági Szemle” márciusi füzetében olvasható:

„A szárazság ellen erős istállótrágyázással bírnak csak terméseink átlagát sikeresen biztosítani.

Viszketegség,
 viszketés és sörény ellen biztos szer a
Hullám kenőcs
 és
Hullám szappan.
 Előnye, hogy nem szagos és nem piszkít.
 Egy adag szappannal . . . 6 kor.
 Nagy adag szappannal . . . 11 kor.
 Csaiádi adag szappannal 20 kor.
 Használati utasítás mellékeve. Rendelés-
 nél titoktartás biztosítva.
„Hattyu“ gyógyszertár
 Csanádpalota. 6352

I. Rézgálicz

garantált 98%
 Továbbá Rattis
 hárs, kapható

Donáth Simennál

Vacsey-u 4. sz. Telefon 524.

Felhívom a t. közönség szíves
 figyelmét, hogy az ünnepi finom

HALAK

üzletemben már ma 6 órától kap-
 hatók.

Erdélyi alma és körte, fi-
 nom teák és citrom engros
 és detaliban kapható. Nagy vá-
 laszték gyertyákban. Cipő-
 krém és szappan a legol-
 csóbb árban, nagyobb mennyiségű
 vételnél 1/2 kilós darab hadi
 szappan 1 kor. 4 fillér ár-
 ban kapható

Lu'tvák Józsefnél

Asztalos Sándor-u. 8.
 Vidéki megrendelések már 5 kilón
 felül eszközöltnék. 4058

Uraságok és keres- kedő urak figyelmébe

Munkások és hadi foglyok részére
 raktáron van nagyobb mennyi-
 ségű téli vattás kabát, nadrágok,
 alsó trikó ruhák, komisz katona-
 ing és lábravaló, valamint bőrből
 készült munkabakkancsok. Kérem
 az igen tisztelt vevőimet szükség-
 letüket mielőbb beszerezni, míg a
 készlet tart. 6327

Herzfeld Gyula,

Asztalos Sándor-utca.

**Jó tiszta buzaszalmát meg-
 felelő ár mellett vesz a**

**Magyar szalmaanyag-gyár
 Részvénytársaság Aradon.**

Ugyanott trágya kapható.

**Az ópécskai „HANGYA“ fogyasztási
 és értékesítő szövetkezet**

egy minden vonatkozásban megbízható,
 óvadékképes

üzletvezetőt keres.

Jelentkezni az ópécskai „HANGYA“ szövet-
 kezetnél. 452

A szépségápolás utka a felhasználott sze-
 pitőszerek helyes megválasztásá-
 ban rejlik!

**Rozsnyay kitűnő Serail arc-
 szépítő különlegességei**

mind kipróbált jó hatású készítmények,
 amelyet bárki bizalommal használhat.

Rozsnyay Serail arc enőcső Kis tegely 1.50 kor.
 Nagy tegely 2.50 k.

Rozsnyay Serail krémje nappali használatra. Egy te-
 gely ára 2 korona 50 fillér.

Rozsnyay Serail szappan. Egy darab 3 kor. 50 fill.
 Rozsnyay Serail A. opora. Lehelet finomsága. Crém,
 fehér, rózsás és testzi-
 nekben Egy dob. ára 2 korona

Kiváló finom illatszerek. Gyöngyvirág, Ibolya, Loin
 du bal orgona, piros ró-
 zsa, Serail. Uvegje 1 kor. 50 fillér.

Kapható a készítőnél. 1845

**Rozsnyay Matyás gyógy-
 szertárban Arad, Szabadság-tér.**

FISCHER-FÉLE PÓTKÁVÉ

használata mellett felébe kerül a minden-
 napi kávéja! Nem cikória izü, soha jobb
 kávé nem ivott!

Kapható:

6511

Fejér Gyula Atla tka, Pollák József, Gutt-
 mann Samu és Dá id Vilmos urak üzletében.

A magyarpécskai „Hangya“ fogyasztási és értékesítő szövetkezet

egy minden vonatkozásban megbízható óvadékképes

üzletvezetőt

keres.

Javadalmazása havi 200 kor. fizetés és mintegy 250.000
 kor. ra tehető évi forgalom után egy százalék jutalék.
 Segédeket, ha ilyenekre szükség lesz a szövetkezet fi-
 zeti. Ajánlatokat: **Hunyár Algernon** főszolga-
 biró címen Ma. yarpécskara kérünk. 6473

Szakértelem nélkül nincs kellő termés!

A szőlősgazdák nagyrésze évek óta azért szüretel oly
 keveset, mert szőlőit megfelelő gondozásban nem
 részesíti és borát helytelenül kezeli. — Minden, a szőlő-
 és borgazdaság körébe tartozó munkára megtanít a

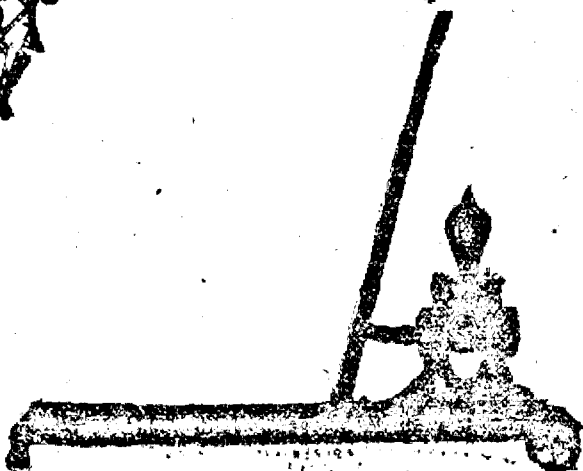
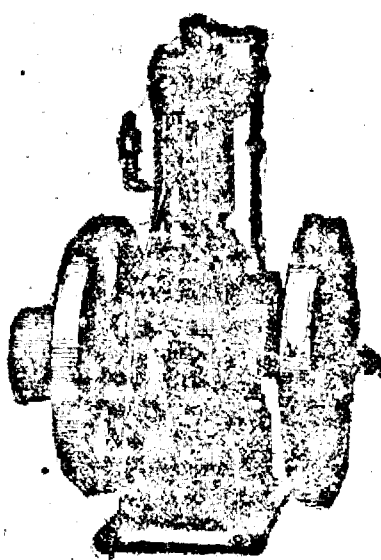
„Borászati Lapok“

szerkesztőség és kiadóhivatal

Budapest, IX., Ullői-ut 25., Köztelek,
 mely vasárnaponként jelenik meg.

Mutatványszámot kívánatra három héten át küld.

Kovács Soma és Társa Arad, Gépudivar.

Motor, gép, olaj, műszaki áru, malomszerek, gyári szükségletek, ipari gépek, szerszámok, kutak, fecskendők, szivattyúk, Mc. Cormick világhírű fűkaszálók és aratógépek, gereblyék. 6341

Kühne gazdasági gépgyár r.-t. vezérképvisellete.

10450—1916. pm.

Hirdetmény.

Az Országos Közélelmezési Hivatal 3551—1916. számú rendelete szerint a cs. és kir. hadsereg főparancsnoksághoz állandóan érkeznek különböző állami és ön-

kormányzati hatóságoktól megkeresések, melyekben különösen a hadsereg részére dolgozó üzemek számára szükségüket petroleum és egyéb motorhajtó anyag átvételére kérelmezik.

Tekintettel arra, hogy a cs. és kir. hadsereg főparancsnokság-

nak nem áll módjában az ily kérelmeknek eleget tenni, közértesítem, hogy az ilyen irányú kérelmekkel jövőben közvetlenül a m. kir. kereskedelemügyi miniszter urhoz kell fordulni.

Varasdy, polgármester.

Gyümölcspálinka,
Rum,
Cognac „
Likörök

palackozva kaphatók

6399

Körösvölgyi
Pálinkaraktárban

Andrássy-tér 5. szám.

Felter Teréz
kozmetikai intézete
Förroy-utca 4. szám.

Legmodernebb szépségápolás. Szép-lős májfoltos, mitesszeres, pattanásos arcot szeppé, ráncos, öreg bőrt acot simává teszek. Szemölcsöt, hajszálakat villannyal végleg eltávolítok. Újra om neküli Vörös orr s kézkészítés, arcodrámlásztás, hajápolás. Arcmassáže jutányos bérletben. Szerek szétküldése vidékre is. Fogadok 9—12-ig, 2—3-ig, hivatalnokokat és különös alkalmakhoz esti órákban is. 6401

Felter Teréz,
Arad, Förroy-utca 4. szám, I. em.

URÁNIA

Vasárnap és hétfőn

A pokol tornácán.

Kedden és szerdán

Utazás a tulvilágra

6189